

ÜLEVAADE
„EESTI SPORDIPOLIITIKA
PÕHIALUSTE AASTANI 2030“
ELLUVIIMISEST

Period

01.09.2018–31.08.2019

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Hetkeolukorra ülevaade	5
2. Olulisemad muudatused	14
2.1. Liikuma Kutsuv Kool	14
2.2. Treenerid ja treenerikutse	20
2.3. Spordiausus	27
2.4. Rahvusvaheliste spordisündmuste toetamine	29
2.5. Spordiseaduse muutmine	32
2.6. Team Estonia	36
3. Vaade tulevikku	41

Lisa 1. Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030 eesmärkide saavutamiseks ellu viidud tegevused perioodil 1.09.2018-31.08.2019

SISSEJUHATUS

Vabariigi Valitsus kiitis spordivaldkonna visioonidokumendi „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“¹ (edaspidi Sport 2030) heaks 12. jaanuaril 2015 ja Riigikogu võttis selle vastu 18. veebruaril 2015. Spordivaldkonna pikaajaline strateegiadokument määrab kindlaks Eesti spordipoliitika visiooni, üleriigilised eesmärgid ja prioriteetsed arengusuunad. Sport 2030 kohaselt on sport ja liikumine kõikide demograafiliste ja sotsiaalsete sihtgruppide tegevuse tervistava, hariva, meelelahutusliku ning sotsiaalse toimega osa, mis mitmekesistab kultuuri ja noorsootööd ning panustab lõimumisse, tööhõivesse ja majandustegevusse.

Tulevikuvaates vastab eestimaalaste vaimne ja kehaline tasakaal ning heaolu aastal 2030 Põhjamaade tasemele ning meil on kasutada kehalist aktiivsust soodustav elukeskkond koos kaasnevate teenustega, mis toetavad inimeste tervena elatud eluiga, eneseteostust ja majanduskasvu. Üleriigilise eesmärgina on dokumendis Sport 2030 sõnastatud, et liikumisel ja spordil on oluline ning kasvav roll eestimaalaste elujõu edendamisel, elukeskkonna rikkuse loomisel ja Eesti riigi hea maine kujundamisel.

Üldeesmärgi saavutamist kavandatakse nelja prioriteetse arengusuuna abil:

- 1) valdav osa elanikest liigub ja spordib;
- 2) liikumine ja sport on tugeva organisatsiooniga oluline majandusharu ning tööandja;
- 3) liikumine ja sport on vaimsuse, sidususe ja positiivsete väärtushinnangute kandja;
- 4) Eesti on rahvusvahelisel tasemel tulemuslikult ja väärikalt esindatud.

Sport 2030 on aluseks kõikide spordivaldkonna tegevuste kavandamisele. Kultuuriministeerium kui spordi eest vastutav ministeerium, aga ka teised ministeeriumid planeerivad Sport 2030 nimetatud tegevuste elluviimist strateegiliste dokumentide ning riigieelarve strateegia kaudu.

Oluline osa dokumendis Sport 2030 kokku lepitud põhimõtetest eeldab järjepidevat ja planeeritud tegevust ning tulemusi ei ole võimalik mõõta iga kalendriaasta kaupa. Käesolev ülevaade toob esile eelkõige need tegevused, mida riik ja spordiorganisatsioonid viisid ellu perioodil 01.09.2018–31.08.2019 või milles toimus võrreldes varasemaga oluline edasimineku. Kuna Sport 2030 on valdkondadeülene dokument, on ka käesolev aruanne valminud koostöös teiste ministeeriumide ja paljude spordivaldkonna organisatsioonidega.

Sport 2030 punkti 9 kohaselt esitab Vabariigi Valitsus alates 2016. aastast igal aastal Riigikogule ülevaate strateegia elluviimisest. Vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse §-le 62 on sport Kultuuriministeeriumi valitsemisalas, seetõttu koostab ülevaate Kultuuriministeerium. Käesoleval aastal on kultuuriministri Tõnis Lukase spordipoliitika ettekanne planeeritud Riigikogu 4. detsembri päevakorda.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/320022015002>

Käesolev aruanne koosneb kolmest osast: esimeses osas on kirjeldatud spordivaldkonna hetkeolukord ja olulised statistilised näitajad; teises osas tuuakse välja olulisemad muudatused; kolmandas osas keskendutakse järgmiste aastate prioriteetidele. Ülevaatega kaasneb ka Lisa, mis sisaldab endas järjepidevaid tegevusi, mida on ellu viidud Sport 2030 eesmärkide täitmiseks.

1. HETKEOLUKORRA ÜLEVAADE

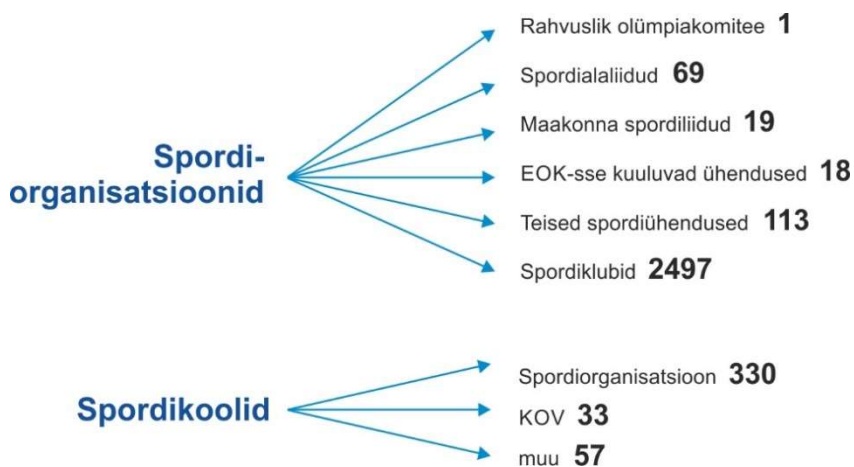
Sport on Eestis detsentraliseeritud ja põhineb omaalgatuslike vabatahtlike spordiühenduste tegevusel. Riigi ja kohalike omavalitsuste ülesanne on spordi harrastamiseks tingimuste ja eelduste loomine. Spordiorganisatsioonide roll on inimeste ühendamine, treeningute, võistluste, koolituste ja muu sisulise sporditegevusega seonduva korraldamine, lähtudes ühishuvist ja -eesmärkidest. 2011. aastal asutati riiklik spordi andmekogu (edaspidi Eesti Spordiregister), mis kogub andmeid spordivaldkonna olulistest näitajatest. Spordivaldkonna põhinäitajad on esitatud alloleval joonisel.

Eesti spordi põhinäitajad 2018

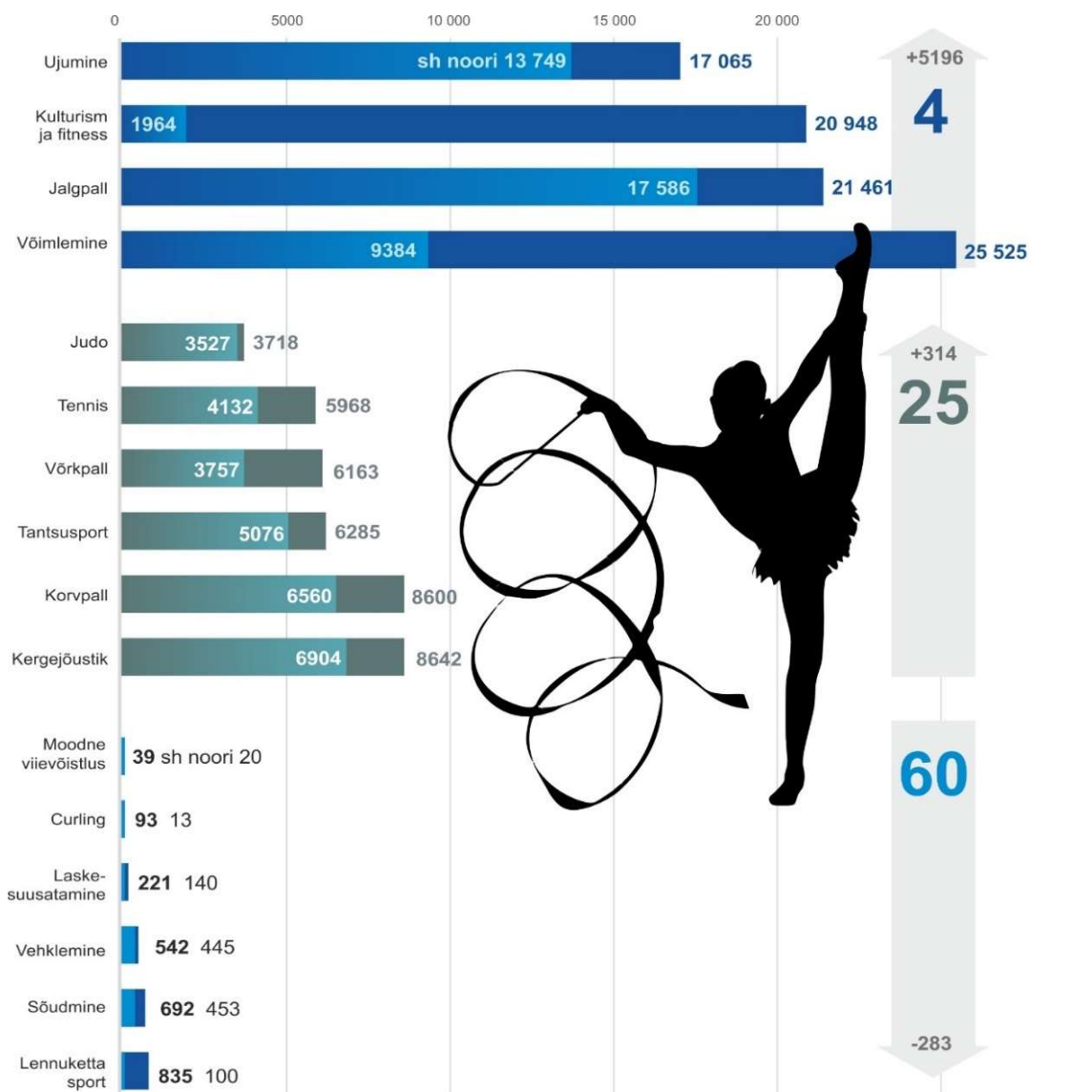
Spordiorganisatsioonid ja –koolid: kogukond laieneb

2018. a jooksul lisandus 115 spordiorganisatsiooni ja spordikooli². 52% (1413) spordiklubidest kuulub mõne spordialaliidu liikmeskonda ja 28% (753) maakonna spordiliidu liikmeskonda. Aktiivselt spordi harrastamisega tegeles 84% (1777) tegutsevatest spordiklubidest. Ülejäänud 16% tegutsevatest spordiklubidest (338)

²Spordikool – Eesti spordiregistrisse kantud huviharidust pakkuv kool, mille Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHIS) registreeritud õppekava on seotud vähemalt ühe klassifikaatoris „Spordialade liigitus“ määratletud spordiala või distsipliiniga.

tegeles spordiürituste korraldamisega või sportlaste toetamisega. Allolev joonis iseloomustab harrastajate jaotust spordialade lõikes. 4 enim harrastatavat spordiala Eestis on ujumine, kulturism ja fitness, jalgpall ning võimlemine.

Omavaheline konkurents harrastajate võitmiseks survestab spordiklubisid registreerima EHISes spordi õppekavaga huvikooliks, et saada osalustasudega seotud maksusoodustusi. Nii on praeguseks kujunenud olukord, kus 80% registreeritud spordikoolidest on loodud vaid maksusoodustuse saamiseks ning sporditegevus toimub spordikooli pidajana tegutsevas spordiorganisatsioonis. Kultuuriministeerium koostöös spordivaldkonnaga proovib leida lähiaastatel probleemile lahenduse.

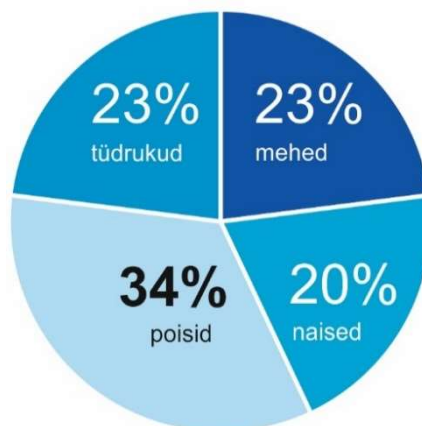
Harrastajad: populaarsed alad kasvavad, väikesed marginaliseeruvad

Eesti spordiorganisatsioonides harrastatakse 89 spordiala. Neli suuremat ala katavad koguni 47% harrastajaskonnast. 25 spordiala harrastajate arv on vahemikus 1000-10 000

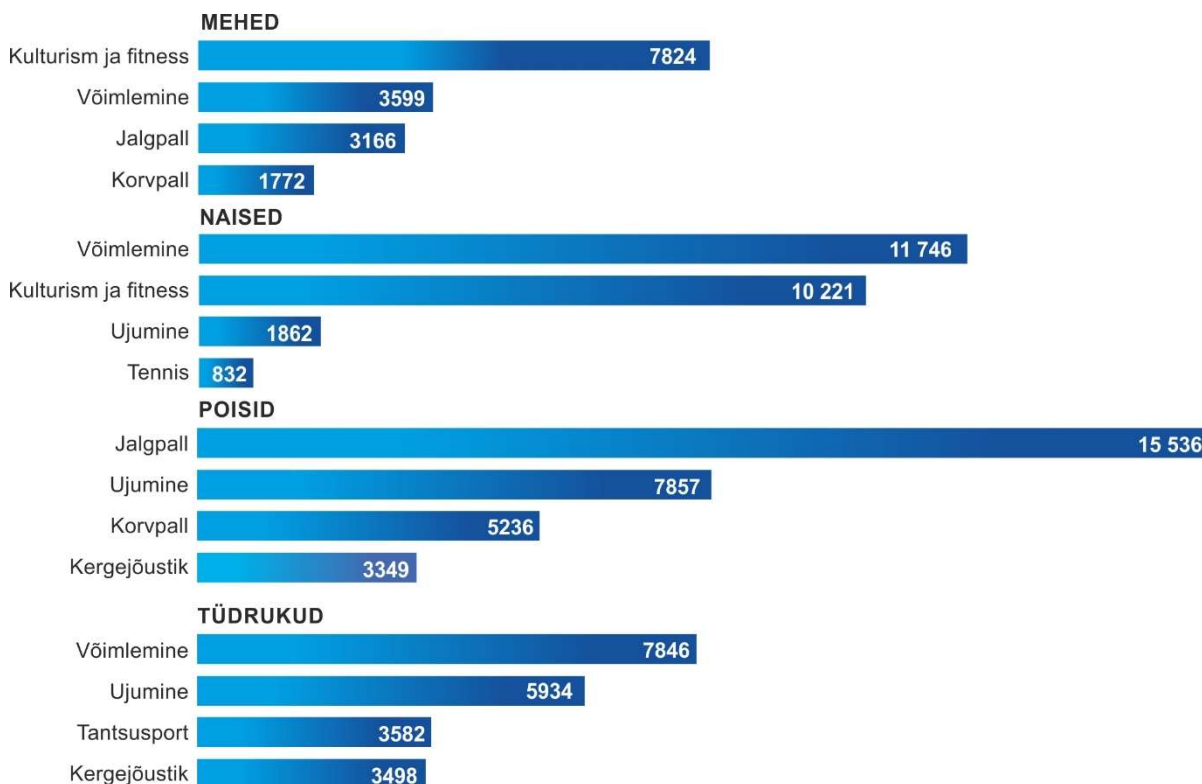
harrastajat³ ja see grupp moodustab kogu harrastajaskonnast 43%. Viimasesse gruppi kuulub 60 spordiala, kus harrastajaid alla tuhande, kuid kokku on neid vaid 10%. Möödunud aastal lisandunud 5227 harrastajast liitus 99,4% populaarseimate aladega ja väiksed alad kaotasid veelgi oma ahtast kandepinnast.

Eelmisel aastal kasvas organiseerunud harrastajate hulk kõige enam naissoost harrastajate hulgas – juurdekasv oli 7% (5112) ja nii moodustavad tüdrukud ja naised nüüd kokku 43% harrastajaskonnast.

Harrastajate jagunemine

Populaarsemad spordialad meeste, naiste, poiste ja tüdrukute hulgas on esitatud järgmisel joonisel.

Harrastajad: üle poolte noortest on organiseerunud harrastajad, maakonniti suured käärid

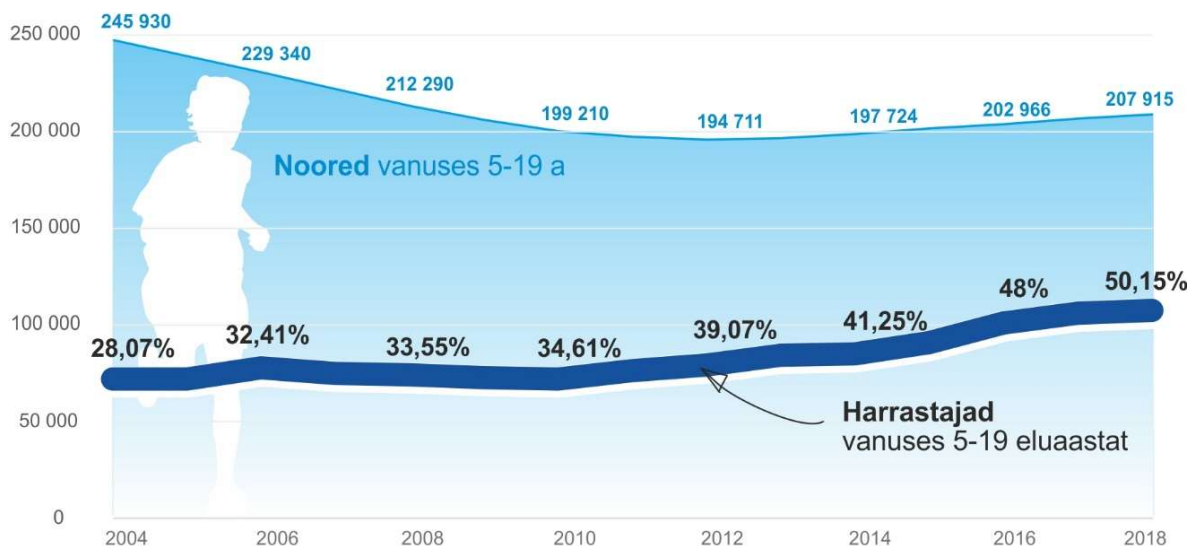
Eelmisel aastal oli 5-19-aastastest noorte seas harrastajate⁴ osakaal esmakordselt üle 50%. Kui Harjumaal ja Tartumaal on hõive 58%, siis Jõgevamaal ja Valgamaal jääb see alla 30%.

³ **Harrastajad** – regulaarselt, sagedusega vähemalt üks kord nädalas hooaja või poolaasta jooksul, spordiklubis spordialaga mis tahes tasemel tegelevad vähemalt 5-aastased Eestis elavad füüsilised isikud ja spordikoolide õpilased.

⁴ **Noored harrastajad** – 5- kuni 19-aastased spordiklubide harrastajad ja kuni 19-aastased spordikoolide õpilased.

Organiseerunud harrastajaid on 14% rahvastikust, kuid maakonniti erineb näitaja rohkem kui kaks korda ja muster on sama, nagu noorte puhul – kõrgem Harjumaal (18%) ning madalaim Jõgevamaal ja Valgemaal (7,5%).

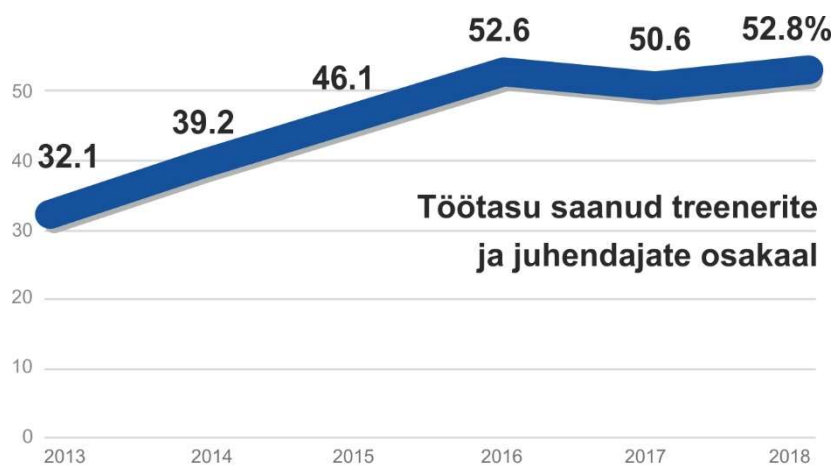
Noorte harrastajate osakaalu kasvamine

Treenerid: 47% treeneritest ja juhendajatest on vabatahtlikud

Treenerite ja treenerikutseta juhendajate töökohti oli spordiorganisatsioonides ja –koolides 5909. 47% töökohtadest olid täidetud ilma vastava treenerikutseta inimestega ja selline olukord on püsinud aastaid. MTA analüüsi järgi on 53% treeneritest ja juhendajatest saanud spordiorganisatsioonilt või –koolilt töötasu ning alates treenerite tööjõukulude riikliku toetuse sisseviimisest on see jõuliselt kasvanud. Vaid 23% (534) tegutsevatest spordiorganisatsioonidest omab muud tasustatud spordipersonali kui treenerid.

Kutsega treenerite arv on püsinud viimastel aastatel stabiilsena, täiesti uusi inimesi lisandus mullu kutseomanike hulka 368. Spordialane kõrgharidus on 28% kutseomanikest, samas ei ole täpselt sama suur hulk kutsega treeneritest hõivatud mitte ühegi spordiorganisatsiooni juures. Kutsega treenerite keskmine vanus on 40 aastat, kuid näiteks Ida-Virumaal on see 48 aastat.

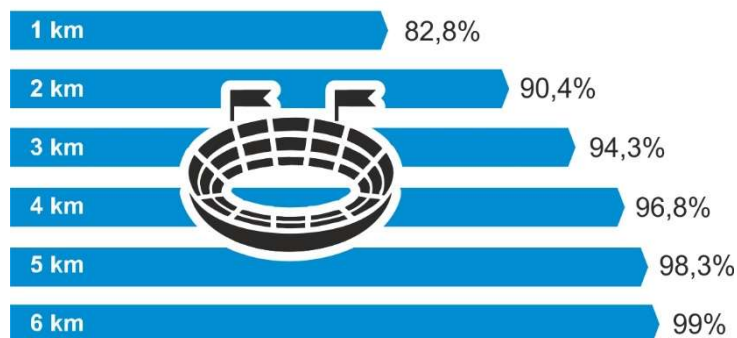

Spordiobjektid: 94% elanikkonnast elab spordiobjekti läheduses

Spordiregistris on 2755 spordiobjekti kokku 4982 sportimispaigaga, lisaks veel 472 orienteerumisterritooriumi. Sisetingimustes asus 21% spordiobjektidest, iga viies objekt oli kas ehitatud või mingil moel renoveeritud viimase viie aasta jooksul. Pesemisvõimalusi pakuti 48% objektide juures ja puuetega inimestele mõeldud infrastruktuur oli 14% spordiobjektidest.

Rahvastiku registri järgi asub 94% Eesti elanikkonnast vähemalt ühele spordiobjektile lähemal kui 3 km. Samas ei ole kõik objektide liigid sarnase kättesaadavusega – kui võimla on maksimaalselt 3 km kaugusel 88% elanikkonnast ja staadion 83%, siis näiteks siseujula puhul on see näitaja 66% ja jäähallil 26%.

Elanikkonna kaugus spordiobjektist

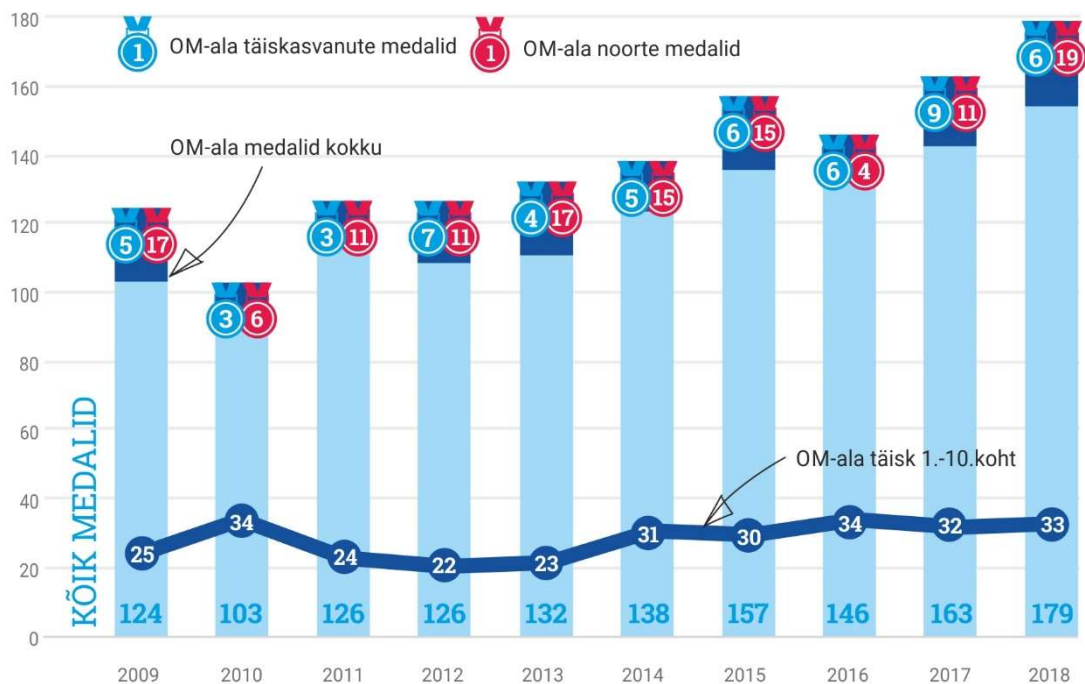
Saavutussport: olümpiaalade medalite arv pole kasvanud

Sarnaselt ülejäänud maailmaga on Eestis saavutusspordi riiklikul rahastamisel olnud fookuses olümpiaalad, mille osakaal kogu rahastusest on olnud järjepidevalt 90% ümber. Võrdlemisi ühtsest rahvusvahelisest praktikast ja konkurentsikeskkonnast tulenevalt on tulemuste võrdluses oluline eristada olümpiaalad ja mitteolümpiaalad. Samuti on arengute jälgimisel oluline vaadata tulemusi laiemalt kui vaid medalivõidud. Sellest tulenevalt on Kultuuriministerium valdkonnaga 2019. aastal kokku leppinud, et alates 2020. aastast, kui riik läheb üle tegevuspõhisele eelarvestamisele seatakse spordiprogrammis saavutusspordi mõõdikuteks esikümne kohad rahvusvahelistel tiitlivõistlustel ja suurekoosseisuliste võistkondade puhul tiitlivõistluste finaaltourniiridel osalenud võistkondade arv (mõlemas eraldi OM ja mitte-OM spordialad).

2018. aastal võideti rahvusvahelistel tiitlivõistlustel kõikidel spordialadelt kokku 179 medalit, nendest 25 (14%) võideti olümpiaaladelt. Kuigi olümpiakavas olevate võistlusala medalisaak täiskasvanute, juunioride ja noorte arvestuses kokku oli läbi ajaloo parim, saadi täiskasvanute olümpiaalade tiitlivõistlustelt 6 medalit, mis ongi viimase kümnendi keskmine. Medalisaak olümpiamängudel on olnud alates 2006. aastast langustrendis (vt Team Estonia peatükk).

Olümpiaalade esikümnekohtade nivoo püsib täiskasvanutel stabiilsena. Viimase 10 aasta jooksul on medaleid saanud 8 spordialal, seejuures on kolm edukamat ala – vehklemine, sõudmine ja kergejõustik – toonud kolmveerandi kogu medalisaagist. Pärast Rio de Janeiro olümpiamänge on olümpiaalade medaliomanike hulka kerkinud vaid 4 uut sportlast (laskur Peeter Olesk, sõudja Kaur Kuslap, kergejõustiklane Magnus Kirt ja 2019. a ka freestyle-suusataja Kelly Sildaru), kõik teised on end juba varem tõestanud. Küll aga jõuab olümpia-distsipliinide täiskasvanute rahvusvahelistele tiitlivõistlustele üha rohkem Eesti sportlasi – 2018. aastal tehti rekordilised 281 osaluskorda 135 erineval võistluslal.

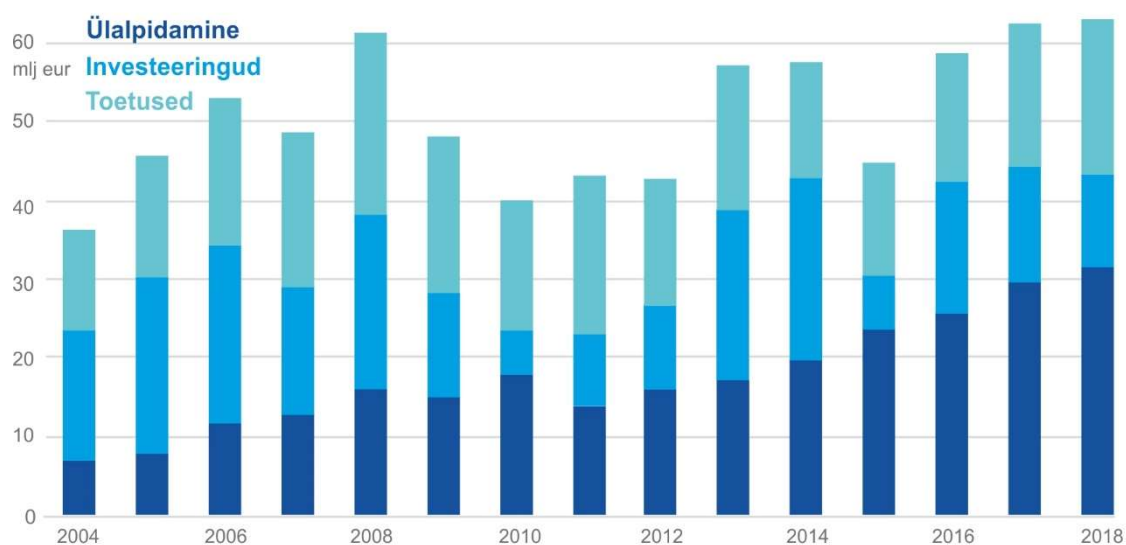
Medalid ja esikümne kohad olümpiaalade rahvusvahelistel tiitlivõistlustel

KOV toetus: eraldised spordile kasvavad, osakaal eelarves väheneb

Kohalikud omavalitsused eraldasid spordile 2018. aastal rekordilised 63,6 miljonit eurot, kuid kasv polnud korrelatsioonis üldise eelarvemahu tõusuga. Nii langes spordi osakaal teist korda viimase 15 aasta jooksul alla 3% eelarvest. Jätkuvalt kerkivad sporditaristu ülalpidamiskuludeks suunatud vahendid, mis moodustasid rohkem kui poole kõigist spordile tehtud eraldistest. Keskmiselt oli KOV toetus spordile 48 eurot ühe inimese kohta.

KOV rahad spordile valdkondade kaupa

Spordiklubide tulud: enam kui pool eraisikutelt

Spordiklubide tulubaas ületas 2017. aastal esmakordselt 100 miljoni euro piiri ja küündis 111,6 miljonini. Sellest valdav osa (85,2 mln ehk 76%) kuulus umbes kümnendikule klubidest (211 ehk 10,6%). Andmed esitanud tegutseva spordiklubi keskmine tulu oli 56 040 eurot, mediaantulu vaid 7 766 eurot.

Spordiklubide tuludest rohkem kui pool ehk 56,2 miljonit saadi eraisikutelt. Siiski on see näitaja piirkonniti väga erinev – Põlva- ja Hiiumaal moodustasid inimeste eraldised spordiklubide tuludest 14% ja Tallinnas 61%.

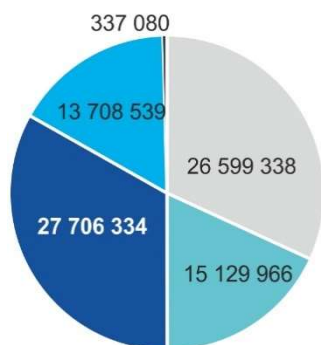
Maksulaekumine: sporditegevus annab kultuurivaldkonna kolmandiku

Sporditegevusega seotud organisatsioonid maksid 2018. aastal riiklikke makse 27,7 miljonit, tööjõumakse 21,8 miljonit ja omasid kogukäivet 97 miljonit eurot, olles nii suurimat osakaalu omav kultuurivaldkond. Riiklike maksude laekumine kasvas aasta jooksul 16% ehk 3,9 miljonit ja tööjõumaksud 7% ehk 1,4 miljonit. Suurim maksumaksja spordis on My Fitness AS, makstes riiklikke makse 2,6 miljonit eurot. Eesti Jalgpalli Liidu poolt makstud tööjõumaksud 1,2 miljonit on suurim näitaja nii spordis kui ka üks suurimaid kogu kultuurivaldkonnas⁵.

2018

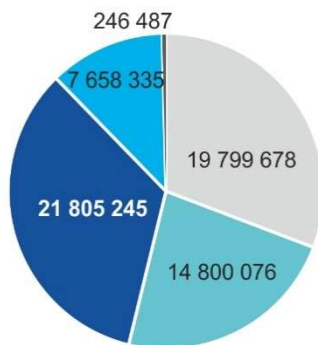
Riiklikud maksud

kokku: 83 481 256 EUR

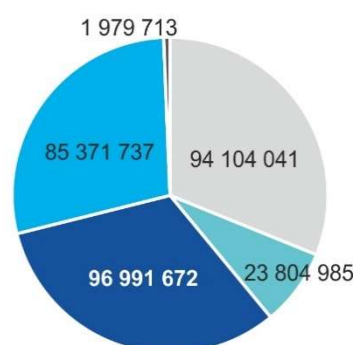
Tööjõu-maksud

kokku: 64 309 822 EUR

Käive

kokku: 302 252 147 EUR

Loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus
Sporditegevus Lõbustus- ja vaba aja tegevused Muu

⁵ MTA poolt avaldatud maksulaekumiste statistika avaandmete põhjal tasusid 2018. aastal riigile makse 4125 organisatsiooni, kelle põhitegevusala oli seotud valdkonnaga „Kunst, meelelahutus ja vaba aeg“. Vaatluse alt on jäetud kõrvale 17 hasartmängude ja kihlvedude korraldamisega seotud organisatsiooni. [Riiklike maksude ja tööjõumaksude selgitus](#)

Kultuuriministeeriumi toetused spordile

Kultuuriministeeriumi 2019. aasta eelarvesse on 31.08.2019. aasta seisuga planeeritud spordivaldkonnale kokku 37,4 mln eurot, millest:

- 28,2 miljonit eurot on toetused spordiorganisatsioonidele;
- 9,2 miljonit eurot on riigi investeeringutoetused spordiobjektidesse.

Kultuuriministeeriumi toetused spordile

Toetuste kasv spordiorganisatsioonidele võrreldes 2018. aastaga tuleneb järgmistest asjaoludest:

- Alates 01.01.2019 ei tegutse enam Hasartmängumaksu Nõukogu ning varasemalt nõukogule eraldatud vahendid on nüüd lisatud Kultuuriministeeriumi eelarvesse (summas umbes 3,6 miljonit eurot)
- Treenerite tööjõukulu toetuse kasv 1,1 miljonit eurot
- Team Estonia toetus esimesest aastast 1,0 miljonit eurot
- Toetused puuetega inimeste katusorganisatsioonidele (0,9 miljonit) tuli Sotsiaalministeeriumi valitsemisalasest Kultuuriministeeriumi valitsemisalasse.

Suuremad toetused 2019. aastal Kultuuriministeeriumi eelarvest on:

1. Toetused Eesti Olümpiakomiteele (edaspidi EOK) ja spordialaliitudele saavutusspordi arendamiseks – 10,8 miljonit eurot
2. Treenerite tööjõukulu toetus spordiorganisatsioonidele – 7,1 miljonit eurot
3. Toetused rahvusvaheliste võistluste Eestis korraldamiseks – 2,7 miljonit eurot
4. Toetused liikumisharrastuse katusorganisatsioonidele – 1,3 miljonit eurot
5. Toetused puuetega inimeste katusorganisatsioonidele – 0,9 miljonit eurot

1. Suuremad investeeringud 2019. aastal Kultuuriministeeriumi eelarvest on:

1. Kääriku Spordikeskuse väljaarendamine – 4,3 miljonit eurot;
2. Hiiumaa Spordikeskuse rajamine – 2,9 miljonit eurot;
3. Kalevi staadioni rekonstrueerimine – 0,6 miljonit eurot
4. Regionaalsete tervisespordikeskuste arendamine 0,6 miljonit eurot.

KOKKUVÕTTEKS

- Omavaheline konkurents survestab spordiklubisid maksusoodustuse eesmärgil registreerima EHISes spordi õppekavaga huvikooli, kuigi sporditegevus toimub koguni 80% juhtudest spordikooli pidajana tegutsevas spordiorganisatsioonis. Oluline on korrastada õigusruumi, et kaoks dubleerimine ning väheneks halduskoormus nii spordiklubide kui ka avaliku sektori jaoks.
- Kuigi laste ja noorte harrastajate arv on järjepidevalt tõusnud ning ületas 2018. a esmakordselt 50% piiri, ütlevad uuringud, et vaid 24% lastest ja noortest on piisavalt kehaliselt aktiivsed. See näitab, et muu vaba aeg noortel on väga passiivne ja spordivaldkond üksinda ei suuda lahendada kasvavat kehalise inaktiivsuse probleemi. Seega on vältimatu tegeleda probleemiga valdkondade üleselt, eeskätt sotsiaal- ja haridusvaldkonnaga, kuid kindlasti ka näiteks avaliku ruumi liikumist soodustavaks kujundamise kaudu.
- Kohalikud omavalitsused eraldasid 2018. aastal spordile rekordilised 63,6 miljonit eurot, kuid võrreldes üldise eelarvemahu tõusuga langes spordi osakaal teist korda viimase 15 aasta jooksul alla 3% eelarvest. IX Eesti Spordi Kongressil 2018. a Paides võeti vastu ettepanek, et kõikide kohalike omavalitsuste poolt spordile suunatud rahad moodustaksid keskmiselt 5% nende eelarvetest ning et väiksem kui 2% poleks spordirahade osakaal üheski omavalitsuses.

2. OLULISEMAD MUUDATUSED

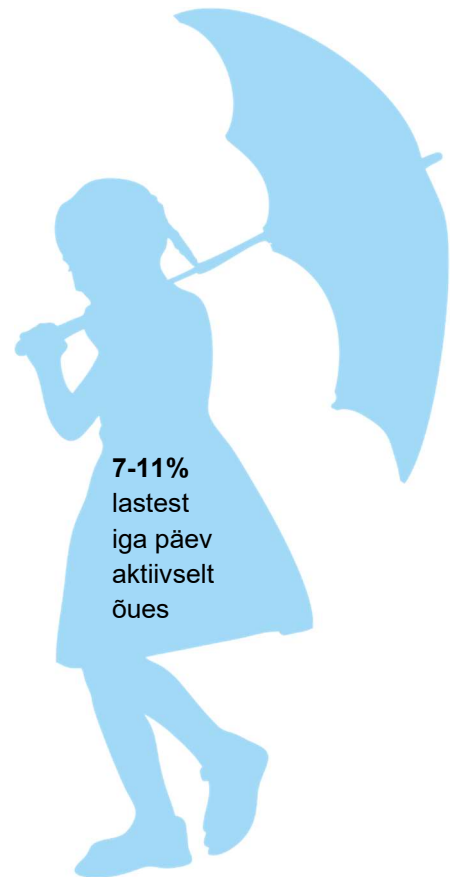
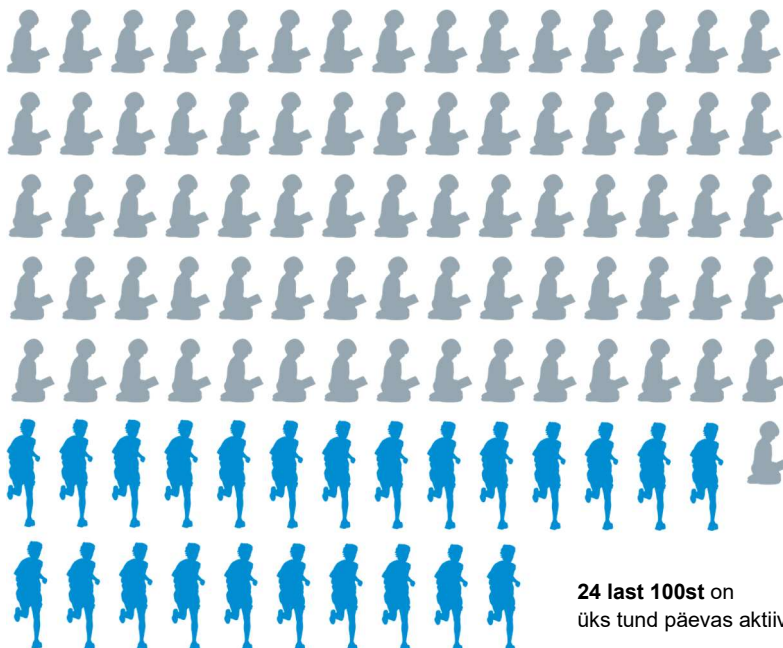
Käsitletaval perioodil on spordivaldkonnas ellu viidud spordielu sõlmprobleemide lahendamiseks mitmeid olulisi muudatusi, millest annab ülevaate käesolev peatükk.

2.1 LIIKUMA KUTSUV KOOL

Kõik lapsed ja noored vanuses 5–17 aastat peaksid aktiivselt liikuma iga päev kokku vähemalt ühe tunni: see on vajalik eeldus nende tervisele, arengule ja õppimisvõimele. Sama oluline on ka liikumistegevuste mitmekesisus, mis tagab põhiliste liikumisostuste arengu ja on aluseks nii aktiivse eluviisi kujunemisele kui spordialade harrastamisele.

Eesti õpilaste liikumisaktiivsus on aga murettekitavalt madal – vaid **24% on neid, kes liiguvad tervisliku arengu seisukohalt piisavalt**. Ka on aina vähem neid lapsi ja noori, kes on harjunud õues olema – ainult 7-11% kümneaastastest ja vanematest lastest veedab oma vaba aega aktiivselt õues iga päev. Oleme seega jõudnud olukorda, kus liikumine pole enam laste igapäevaelu loomulik osa.

Treeningudki ei pruugi kaasa tuua soovituslikku liikumisaktiivsust: kuigi tennis käivad ligi pooled Eesti lastest ja noortest, osutavad uuringud, et üks trenn annab vähemalt mõõduka intensiivsusega liikumisaktiivsust juurde vähem kui pool tundi, sedagi ainult trennipäevadel, ning liikumisaktiivsuse soovitused täidab trennilastest ikkagi vaid 28% (Mooses, Kull 2019).

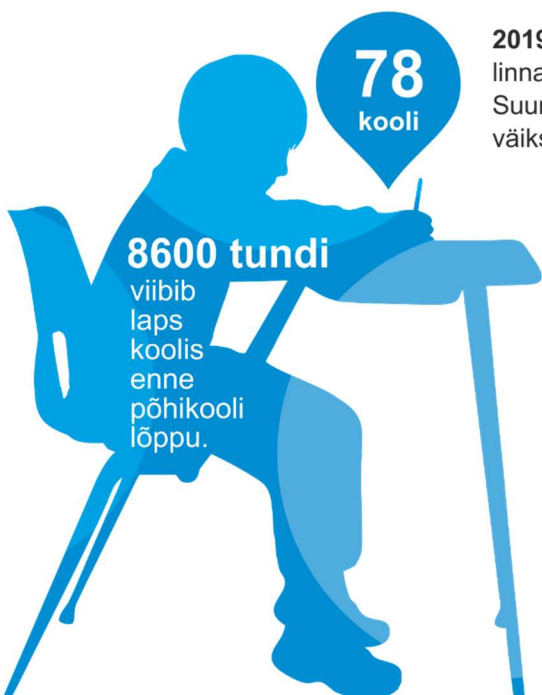
Kõigile lastele on soovitatav **1h päevas** aktiivsemalt liikuda. Vaid 28% tennis käivatest lastest täidab selle soovituse.

Kuidas seda muuta, kui senised lahendused enam ei toimi? Kool moodustab olulise osa laste päevadest: põhikooli lõpuks laps koolis veetnud juba ligi 8600 tundi. Seega on üheks lahenduseks pöörata tähelepanu liikumist toetava koolikultuuri arendamisele Eestis.

Tartu Ülikooli sporditeaduste ja füsioteraapia instituudi liikumislabori algatatud programm Liikuma Kutsuv Kool tegeleb just sellega, et liikumine saadaks Eesti laste argielu ja liikumisvõimalusi pakuks nii koolipäev kui vaba aeg. Programmi on esimestel aastatel toetanud Sotsiaalministeerium Norra finantsmehhanismi toel. Liikuma kutsuva kooli projekt jätkub Norra finantsmehhanismi toel ka 2020. aastal.

Liikumislabori ja üle Eesti paiknevate Liikuma Kutsuvate Koolide arendatud lahendused puudutavad kogu päeva: kuidas laps kooli kohale jõuab (aktiivne koolitee), mida saab teha kooli- ja vahetundides (aktiivne ainetund ja vahetund, kooliruum ja -õu), kas koolipäeva korralduses on aega liikumis-, mängu- ja spordivahetundideks (koolipäeva ülesehitus), mismoodi panustavad liikumisaktiivsusse ja vajalikesse oskustesse kehalise kasvatuse tunnid (liikumisõpetus) ja kuidas veedetakse aega pärast koolipäeva lõppu ja nädalavahetusi (sport ja vaba aeg).

2019. aastal on Eestis 78 Liikuma Kutsuvat kooli:

linna- ja maakoolid, tava-, erivajadustega laste ning vene õppekeelega koolid. Suurimas õpib enam kui 1300, väikseimas 17 last.

Liikuma Kutsuv Kool

- toetab osalevaid kooli süsteemsete lahenduste loomisel;
- pakub nõustamist, seminare, töötube koolitiimidele, õpilastele, õpetajatele;
- toetab üle-eestilise võrgustiku toimimist.

Koolid otsustavad ja tegutsevad iseseisvalt.

LIIKUMA KUTSUVA KOOLI PROGRAMMI TULEMUSED

Liikumisvõimaluste paranemine

92% pilootkoolide õpetajatest kinnitab, et nende koolis on **liikumisvõimalused paranenud**.

Õuevahetundide korraldamine

- II kooliastmes on kahekordistunud õpilaste osakaal, kes saavad **aastaringelt õuevahetunnis käia**.
- Õuevahetunnis ollakse **2x aktiivsemad** kui sisevahetunnis.

Õpetajate tegevus

Pärast aktiivse ainetunni koolituste läbimist pöörab 95% õpetajatest tunni ajal **teadlikult tähelepanu istumisaja vähendamisele** ja liikumise suurendamisele.

Kooli juhtkonna toetus

Õpetajate hinnangul on kahekordistunud **koolijuhtide toetus** lastele liikumistegevuse pakkumisel (2016: 47%; 2018: 82%).

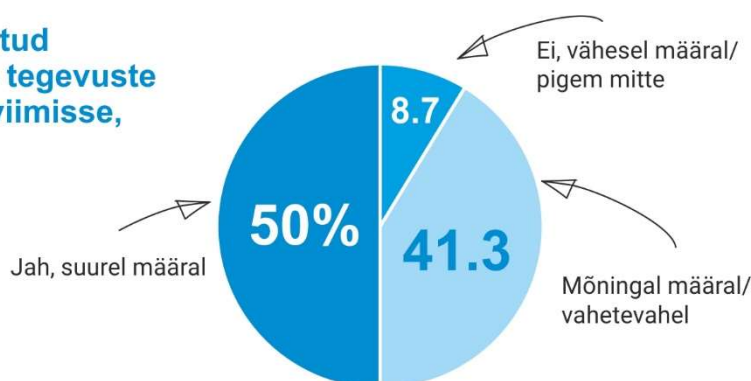
Liikumise väärtustamine ja võimaldamine

- Nii koolitöötajad kui koolireeglid võimaldavad rohkem liikuda.
- Koolides ja hoovidel on ronimisseinad ja terviserajad, tasakaalulindid, kettagolf, spordivahendid jms.
- Korraldatakse tantsu-, mängu- ja õuevahetunde.

Aina enam on kooli, kus lapsed ise saavad panustada liikumistegevuste läbiviimisesse – koolides tegutsevad mängujuhid, kes ilma õpetajaid liigselt koormamata korraldavad teistele õpilastele liikumis-, mängu- ja sporditegevusi.

Õpilased on kaasatud liikumist toetavate tegevuste ja lahenduste elluviimisse, 45 kooli hinnangul.

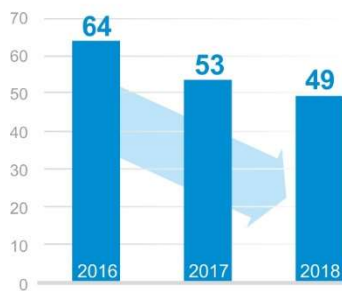

ÕPILASTE LIIKUMIS- AKTIIVSUS ÕUEVAHETUNNIS

Õuevahetund tõstab
õpilaste
liikumisaktiivsuse
kahekordseks.

Kooliväsimuse vähenemine:
aktiivsed õue- ja sisevahetunnid
ja teised liikumisvõimalused
vähendavad kooliväsimust.

Küsimus õpilasele:
kui väsitav on Sinu jaoks koolipäev?

„Koolipäev
on väga
või mõningal
määral väsitav”

Liikuma kutsuv kooliruum

Liikuma Kutsuvad Koolid otsivad la-
hendusi ka laste vähesele õuesolemi-
se ajale ning võimalusi seal aktiivselt
tegutseda ja kehalisi oskusi arenda-
da. Aina enam on neid koole, mis
kujundavad ümber oma koolihoove,
et toetada õuevahetunde ja õuesõpet
ning pakkuda aktiivsusruumi vaba aja
veetmiseks ka kogukonnale. Ainuüksi
Tartu linnas on 2019. aastal uue hoovi
saanud kogunisti viis kooli.

Koolihoovid pakuvad häid võimalusi
ka **tänavaspordialadeks ja liikumis-
õpetuse lõimimiseks õuevahetun-
dide ja vaba ajaga:** põhioskuste
omandamine toimub koostöös liiku-
misõpetajaga, kuid avatud hoovides
saab iseseisvalt harjutada ka enne ja
pärast tunde.

Künkad, tunnelid, ripp sillad ja trepid on laste
jaoks ligitõmbavad, aga panustavad ka
nende põhiliikumisoskuste arengusse. Pildil
Tartu Erakooli LõunaTERA filiaali õueala.

Hästi kujundatud koolihoovid pakuvad lastele ja noortele aktiivset
tegevust ka vabal ajal. Pildil Tartu Mart Reiniku koolihoov.

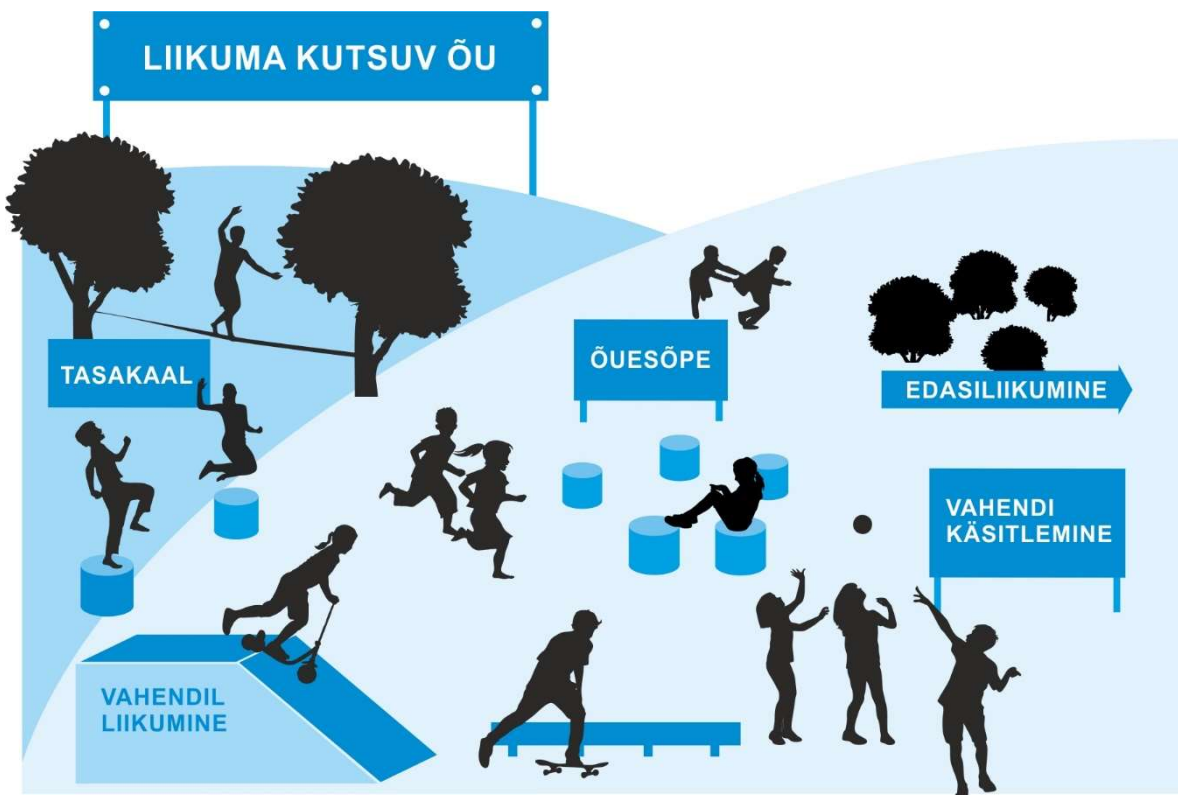
Liikuma kutsuvad koolihoovid pakuvad mõõdukalt riske, põnevust ja tegevusi sõltumata aastaegadest. Seal on ruumi nii spordialadele kui loovale ja vabale mängule, nii eri vanustele kui mõlemale soole. Olulisel kohal on koolihoovi kujundamisel põhiliikumisoskuste arendamine.

Liikumislabori läbi viidud uuringud on juba osutanud, et **õuevahetunnid on üks parimaid viise lisada liikumist nende õpilaste päevadesse, kes väljaspool kooli on passiivsed.**

Samamoodi mõtestatakse koolide renoveerimisel ja uute ehitamisel aina enam läbi ka liikumisvõimalusi majas sees: kooliruumid on muutumas funktsioonides mitmekülgsemaks, moodulmööbli kasutamine võimaldab klassiruumi/saale kerge vaevaga tühjaks tõsta, et korraldada grupitööd või aktiivsemat sorti õpet; õppimiseks kasutatakse aga ka õue ja koridore. Ka juba see, kui lapsed lubatakse vahetundidel võimlasse või aulasse pallimänge mängima või tantsima, toetavad nende liikumisaktiivsust ja heaolu.

Nii sise- kui välironimisseinad on viimastel aastatel Eesti koolides väga populaarseks muutunud. Pildil Tartu Variku koolihoovil asuv ronimissein.

Põhiliikumisoskuste arendamine on üks liikuma kutsuva õueala eesmärkidest.

KOKKUVÕTTEKS

- Uuringud näitavad, et Eesti laste liikumisaktiivsus on ebapiisav ja vaid treeningutel osalemine ei taga liikumisaktiivsuse taset, mis on tervislikuks arenguks vajalik. Liikuma Kutsuva Kooli sihiks on, et liikumisvõimalusi pakuksid Eesti õpilastele kõik koolipäeva osad: teekond kooli enne tundide algust; tunnid ja vahetunnid ning aeg pärast koolipäeva lõppu.
- Laste liikumisaktiivsust toetab liikumistaristu loomine sinna, kus lapsed niikuinii viibivad, seega on heaks lahenduseks koolide siseruumide arendamine ja liikuma kutsuvate õuealade loomine.
- Liikuma Kutsuv Kool toob liikumise kõigi Eesti õpilasteni, sõltumata vanemate võimalustest ja huvist või organiseeritud spordi kättesaadavusest, aidates kaasa laste põhiliikumisoskuste arengule, igapäevase liikumisaktiivsuse suurenemisele, liikumisrõõmu kasvule ning laste ja noorte enda algatusvõime kujunemisele.

Vaata rohkem: liikumakutsuvkool.ee

2.2 TREENERID JA TREENERIKUTSE

Kaasaegses spordis on harrastuse, sporditulemuste, isiksuse, oskuste ja väärtushinnangute kujunemisel äärmiselt oluline roll treeneritel.

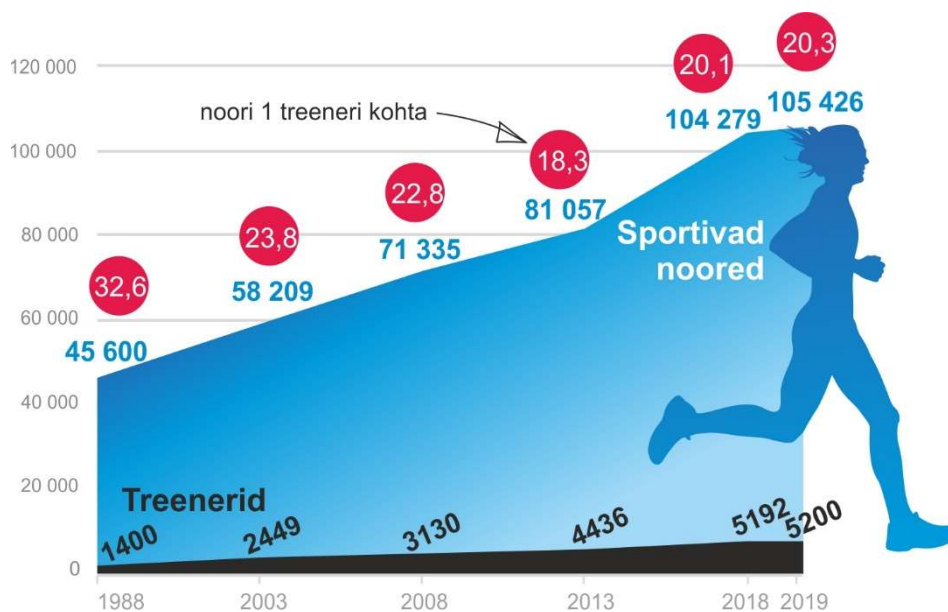
Treeneri mõiste avab spordiseadus: sportlasi ja teisi spordis osalevaid isikuid juhendav spordispetsialist, kellel on treeneri kutsekvalifikatsioon kutseseaduse tähenduses.

Üldtuntud on treenerite tegevus juhendatavate spordi juurde toomisel ja nende sportlike võimete arendamisel, vähem räägitakse treenerite panusest laste ja noorte kasvatamisse ning väärtushinnangute ja omaduste arendamisse.

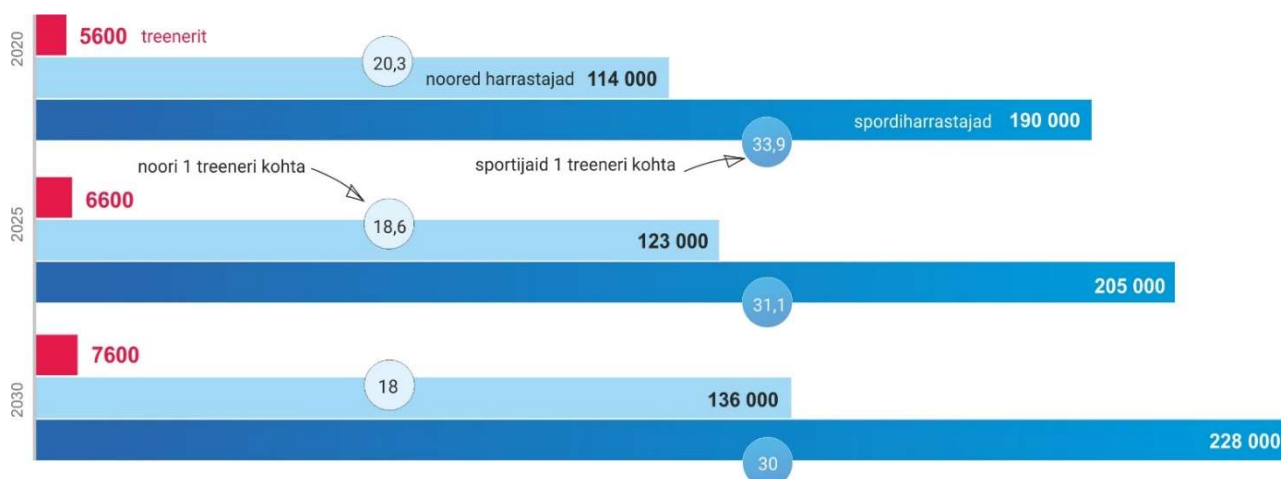
Treenerite arv ja vajaduse prognoos

1988. aastal, kui spordikorraldus oli tsentraliseeritud, töötas 76-s spordikoolis kokku 1 400 treenerit, kes juhendasid 45 600 last ja noort.

Viimastel aastakümnetel on noorte (kuni 19.a) spordiharrastajate arvu kasvuga spordiklubides ja spordikoolides kasvanud ka treenerite arv.

Spordialadel lõikes on suuri erinevusi ja treenerid töötavad erinevate koormustega. Saab siiski eeldada, et spordiharrastajate arv spordiklubides ja -koolides kasvab ning nendest ligi 60% moodustavad ka tulevikus lapsed ja noored. Samuti eeldusel, et säilib soovitatav keskmine harrastajate ja noorte arv ühe treeneri kohta (vastavalt 30 ja 18) võib prognoosida:

Harrastajate järjepidavat kasvu arvestades prognoosib ka OSKA spordiuuring* vajadust vähemalt 2400 uue treeneri järele aastaks 2030.

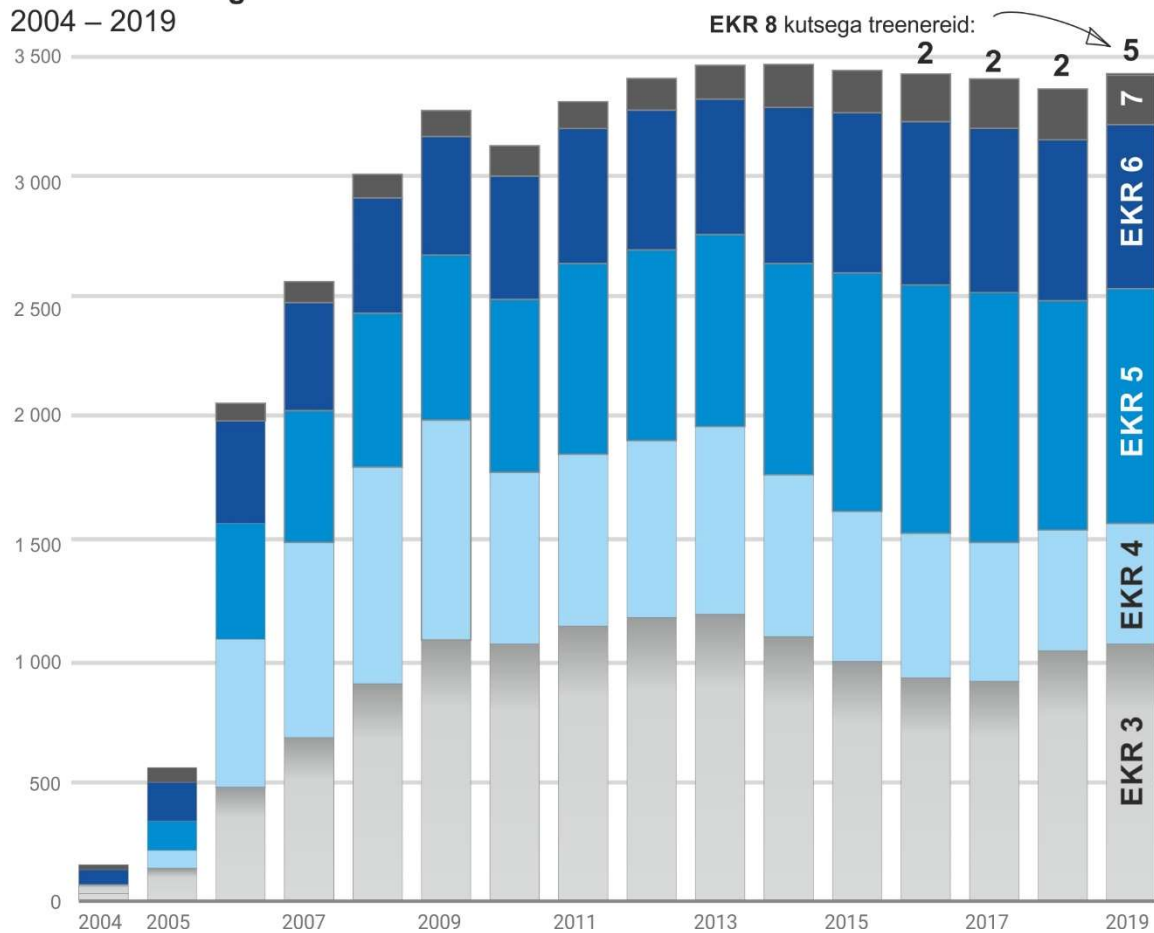
Treenerite kutsequalifikatsioon

Treenerite kutsequalifikatsiooni süsteem kinnitati 2002. aasta spordikongressil. Treenerikutse väljatöötamisel tehti koostööd 2001. aastal loodud Sihtasutus Kutsekojaga ja treenerikutse paigutati Kutsekoja koordineeritavasse kutsequalifikatsiooni raamistikku. Selle eesmärgi nimel moodustas EOK koos spordialaliitudega töörühma, kes kahe aasta jooksul töötas välja aluspõhimõtted, spordi üldainete õppekavad, treenerite kutsestandardid, kutseandmise korra ja rakendusjuhendid.

17. aastaga on kujundatud toimiv treenerikutse süsteem ja kaasatud valdav osa spordialaliite ja spordiühendusi (67), Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool ning Audentese Spordigümnaasium. Treenerikutse on täielikult ühitatud Eesti kutsequalifikatsiooniraamistiku (EKR) ja Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga (EQF). Treenerite kutsetaotlemine, koolitused, kutseeksamid ja regulaarne täiendamine on uus normaalsus.

Kuna treenerikutse antakse neljaks aastaks, siis on kutseandmises domineeriv 4-aastane tsüklilisus. Alates 2014. a on enam väärtustatud kõrgemaid kutseid, mis peamiselt seotud treeneritoetustega. Kuigi samast aastast on kutseandmise korda tsentraalselt ja nõudlikumalt järgitud, ei ole see kaasa toonud kutsetega treenerite arvu kahanemist.

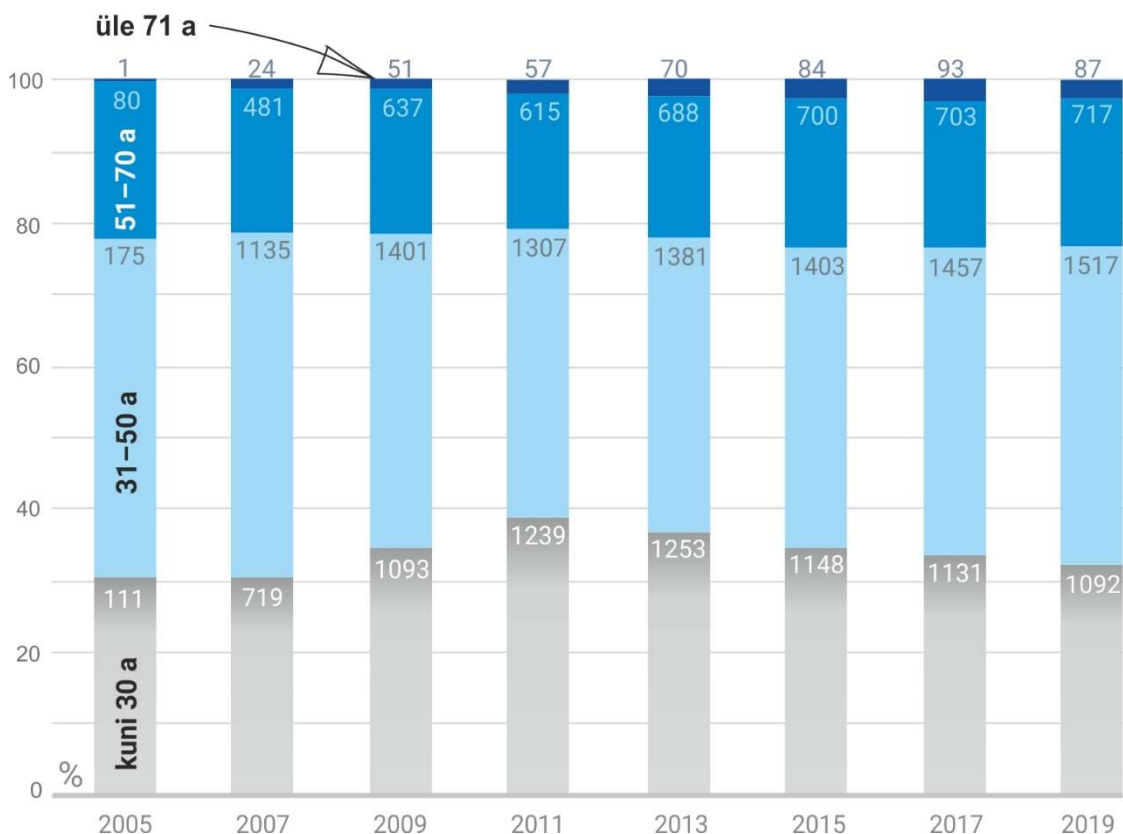
Ülevaade kutsega treeneritest 2004 – 2019

Rõõmustav on kutsega treenerite vanuseskaala. Ligi kolmandik treenereist on nooremad kui 30 aastat ja enam kui 75% treenereist nooremad kui 50 aastat.

Treenerikutset on võimalik taotleda ülikoolis omandatud kehalise kasvatuse ja spordialase ettevalmistuse, üldainete ja erialainete tasemekoolituste läbimise ning praktilise töökogemuse baasil.

Kutsega treenerite jagunemine vanuserühmade kaupa

Treenerikutsete andmisel on hea koostöö Tallinna Ülikooli, Tartu Ülikooli ja Audentese Spordigümnaasiumiga, kellelt tellitakse spordi üldainete koolituskursuseid alates 2006. aastast. Seal omandatud teadmised on aluseks tuhandetele uutele treeneritele.

Siinkohal toodud viimase kuue aasta koolituskursuste läbinute arvud taotletavate tasemetega kaupa.

Treenerite erialase tasemekoolituse ja kutse taastootmise eelduseks oleva täiendkoolituse tagavad spordialaliidud. Tasemekoolitusi saab korraldada kinnitatud õppekavade ja koolitusmaterjalide olemasolul. Viimastel aastatel on kõik kutseandmisega seotud spordialaliidud uuendanud või uuendamas tasemekoolituste aluseks olevad õppekavasid ja koolitusmaterjale.

Treenerite töötasud ja töajõukulude toetused

Treenerite kutsekvalifikatsiooni juurutamise eesmärkideks oli korrastada sportlaste juhendamise seni reguleerimata tegevusvälja, luua kutsetele toetuv töötasustamise süsteem ning

motiveerida treenereid edenema kutsetes, et olla rohkem väärtustatud ja tunnustatud. Kuna treenerite tööandjateks on tuhanded spordiorganisatsioonid ja spordikoolid erinevate võimaluste ja väärtushinnangutega, oli see arvestatav väljakutse.

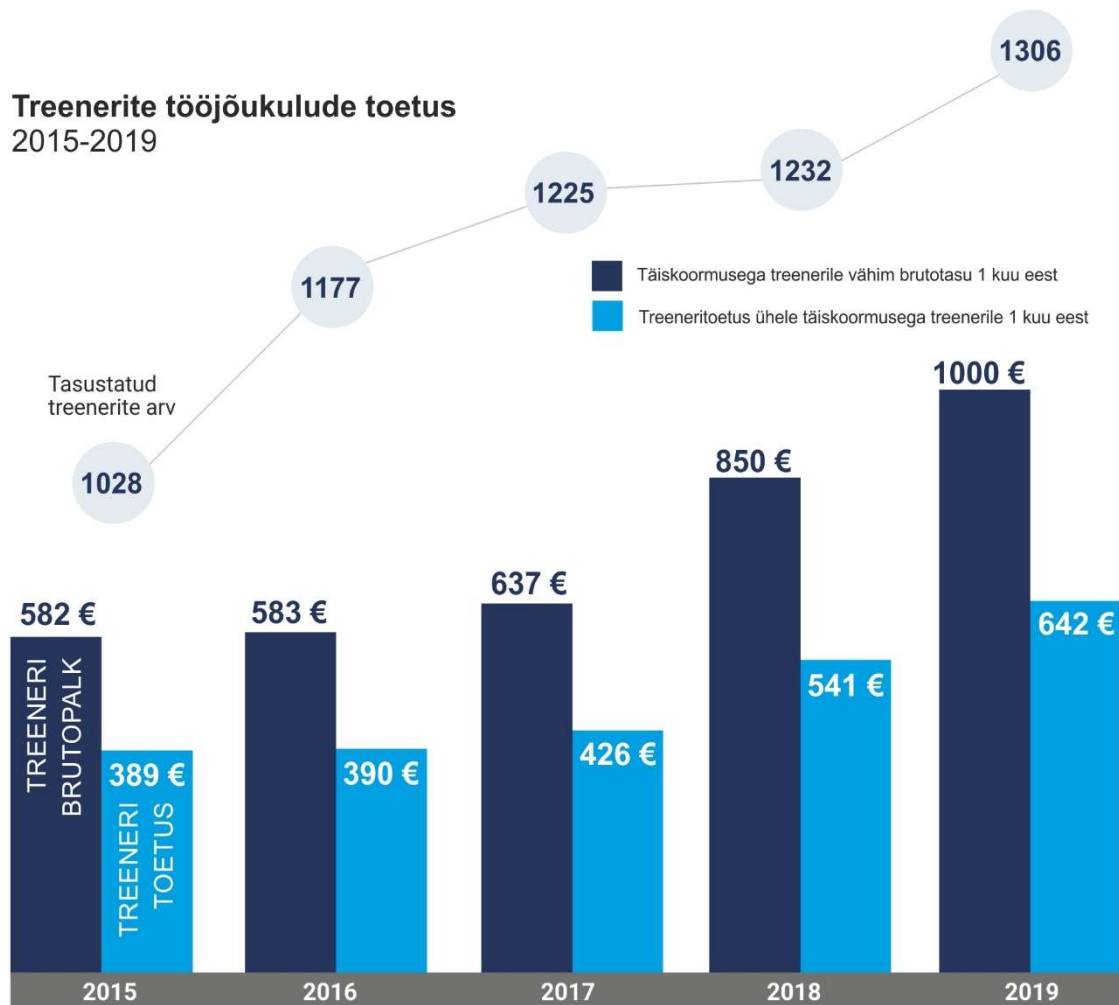
Treeneritele väärilise töötasu tagamine oli ja on siiani kõige raskemini teostuv eesmärk. Esimestel kutseandmise aastatel ei omanud treenerikutse mingit mõju töösuhetele ega tasustamisele. EOK rakendas aastatel 2009 ja 2010 spordiliitude sihttoetusi olenevalt kutsetega treenerite arvust, Audentese Spordigümnaasiumis kehtestati kõrgemate kutsete eest lisatasu, 2010. aastast hakati Tallinnas ja Tartus ning veel mõnes linnas spordiklubidele toetuse eraldamisel arvestama klubis rakendatud treenerite kutsetaset.

Üldistatult oli spordiorganisatsioonide ambitsioon oma tegevuse arendamisel suurem, kui rahalised võimalused, domineeris soov maksta treeneritele maksude arvelt enam raha kätte ja treeneritel oli valmisolek sellist tasu vastu võtta, minnes vastuollu seadusandja mõttega maksuvabade stipendiumide maksmisest. Maksuameti 2013.a. kontrollreidid spordiklubidesse ja avastatud rikkumised andsid treenerikutse väärtustamiseks uue võimaluse. Kultuuriministeerium, EOK ning Spordikoolituse ja –Teabe Sihtasutus töötasid välja kompenseeriva toetusmeetme, et aidata koos tööandjatega maksta laste ja noorte treeneritele töölepingu alusel makstavat töötasu. Toetusmeede rakendus 2015. aastast ja selle mõju treenerite töötasude korrastamisel, klubide maksudistsipliini ja haldussuutlikkuse paranemisel on tuntav.

Riigi eraldatud treenerite osaline tööjõukulude toetus on aastatega kasvanud, kuid toetuse süsteemi nõrkusteks aastatel 2015-2017 olid treenerite arvu kasv ja treenerite antavate treeningtundide ajas muutuv kogumaht. Kuigi riik oli aastatel 2015-2017 tõstnud noortega tegelevate treenerite tööjõukulude toetuse kogumahtu 3,5 mln eurolt 4,4 mln euroni ehk kokku 27,4%, ei olnud samaväärselt suurenenud treeneri minimaalne töötasu, sest pidevalt on kasvanud toetavate treenerite arv ning treenerite antavate treeningtundide kogumaht. Täiskoormusega töötava treeneri brutotöötasu kasvas kolme aastaga 582 eurolt 637 euroni ja treeneri tööjõukulu toetus 389 eurolt 426 euroni ehk alla 10 %.

Treenerite palga ja toetuse kasvu tagamiseks toetatakse alates 2018. aastast kindlaks määratud arvu treeningtundide läbiviimist (1,1 mln). Samuti kehtestati tööandjatele nõue, mille kohaselt palgafond treeneri kohta peab suurenema sama protsendi võrra, kui palju suureneb riigi toetus. Muudatus võimaldas tõsta 2018. aastal treenerite brutotöötasu 850 euroni ja treeneri tööjõukulu toetust 541 euroni. 2019. aastal olid vastavad numbrid juba 1000 eurot ja 642 eurot. Ülevaade treenerite brutotöötasust ja tööjõukulu toetuse rakendamise olulistest näitajatest on esitatud järgmisel joonisel.

Treenerite tööjõukulude toetus 2015-2019

ERALDATUD RAHA RIIGIEELARVEST:

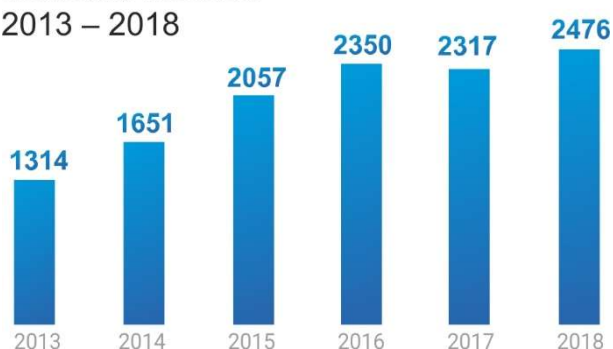
Toetatud spordiorganisatsioonide:

Toetuse abil treenitavad lapsed ja noored

Eelnevalt jooniselt on näha, et treenerite tööjõukulude saajate hulk on kasvanud. Samas on toetusmeede avaldanud positiivset mõju ka nendele treeneritele, kes ei kvalifitseeru treenerite tööjõukulude toetusele. Spordiorganisatsioonide poolt tasustatud treenereid oli 2018. aastal kokku 2476 ning nende kasvu viimastel aastatel iseloomustab järgmine joonis.

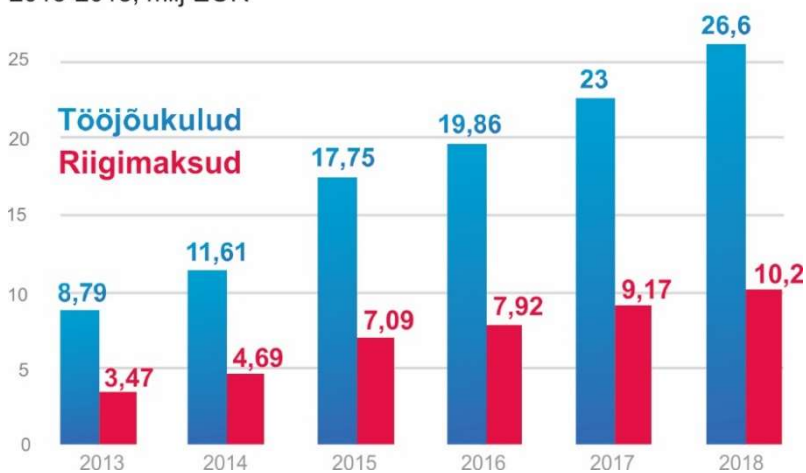
Treenerid, kes said spordiorganisatsioonide poolt makstud töötasu 2013 – 2018

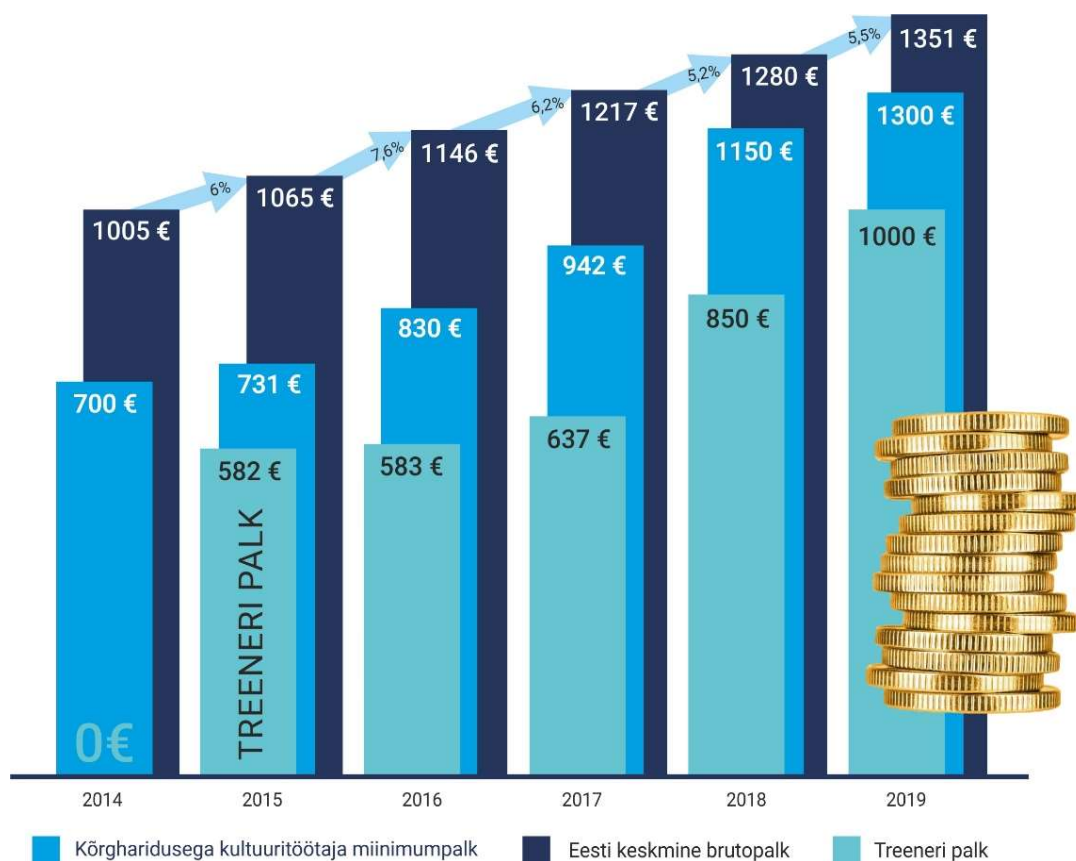
Noortega tegelevate - treenerite tööjõukulude toetusmeede on loonud spordiorganisatsioonides kindlustunde treenerite tööle võtmiseks. Treenerikutse muutub aina väärtuslikumaks ja hoogustab noori seda ametit valima. Toetusmeetme abil ning treeneritele asjakohaseid nõudeid seades muutub laste ja noortega tehtav treeningtöö kvaliteetsemaks ja ohutumaks.

Treenerite tööjõukulud ja riigile tasutud maksud 2013-2018, milj EUR

2013-2018, milj EUR

Toetusmeede on oluliselt parandanud ka maksulaekumisi, mis võiks anda kindlustunde selle toetusmeetme kasvavaks jätkamiseks. Paraku peab tõdema, et alampalga ja keskmise palga pideva kasvu tingimustes on treenerite suhteline palgatase jäänud samale tasemele, vahe Eesti keskmise palgaga ja eesmärgiks seatud kultuuritöötaja palgaga ei ole kahanenud.

Treeneritesse panustamine kannab endas laiemat ühiskondlikku rolli. Treenerite palga kasvades on võimalik tagada vajalik inimressurss, kes aitab kasvatada noortes spordiarmastust ning arendab nende kehalisi võimeid ja oskusi. See omakorda aitab suurendada sporti harrastavate inimeste arvu ja viia ellu riigi huvi spordi edendamisel.

Kokkuvõttes on treenerite tööjõukulu toetuse meede end õigustanud, sest aina rohkem treenereid on meetmest tuge saanud (2015. aastal 1028 treenerit, 2018. aastal 1232 treenerit) ja aina suurem protsent treenereid saab töötasu spordiorganisatsioonidelt (2013. aastal 32%, 2018. aastal 51%). Lisaks on toetus treeneritele kasvanud viie aastaga 3,5 mln eurolt 7,1 mln eurole. Alates treenerite tööjõukulu toetuse meetme rakendamisest 2014. aastast töötame selle kallal, et viia täiskoormusel töötavate treenerite palk Eesti keskmise palga tasemele. Oleme viimastel aastatel astunud selles osas olulise sammu edasi, aga 2019. aasta riigieelarves olev 7,1 mln eurot ei ole selleks piisav ning vaja on järgmistel aastatel tõsta treenerite tööjõukulu toetust.

KOKKUVÕTTEKS

- Sport2030 üks põhieesmärk on jõuda liikumisaktiivsuses ja spordis Põhjamaade tasemele, kus on kaasatud vähemalt 2/3 elanikkonnast. Selleni jõutakse vaid siis, kui panustatakse sihipäraselt treeneriameti väärtustamisse ja kvaliteedi tõstmisse läbi õppe ning kutsekvalifikatsioonisüsteemi arendamise.
- Noortetreenerite tööjõukulu toetuse meede on korrastanud spordimaastikku tööõiguslikust aspektist, andnud organisatsioonidele kindlustunde treenerite palkamiseks, parandanud riigi maksulaekumist ning väärtustanud treeneriametit noorte hulgas. Paraku ei ole treenerite palk võrreldes Eesti keskmise palgaga oluliselt tõusnud. Olukorra parandamiseks on vaja suurendada riigieelarvelist toetust ning spordiorganisatsiooni võimekust maksta treeneritele kõrgemat palka
- Arvestades harrastajate järjepidevat kasvu on Eestil aastaks 2030 vaja vähemalt 2400 uut treenerit, ehk treenerite arv peab tõusma vähemalt 46%. Selleks on vaja järjepidevalt tegeleda eeltoodud eesmärkide saavutamise

2.3. SPORDIAUSUS

Viimastel aastatel aset leidnud juhtumid nii maailmas kui Eestis on teravalt juhtinud tähelepanu vajadusele tegeleda süvendatult ja järjepidevalt spordi aususe tagamisega. Selleks on ka Eestis spordiaususe valdkonnas viimase aasta jooksul toimunud mitmed olulised muudatused: loodud on uus Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus (edaspidi ka EADSE), võeti vastu jalgpallivõistlustel ja teistel spordiüritustel turvalisuse, julgeoleku ja teenindamise lõimitud lähenemisviisi käsitlev Euroopa Nõukogu konventsioon, ning valmis-tati ette karistusseadustiku muudatused võitlemaks paremini dopingut tarvitamise vastu.

Alates 2018. aasta sügisest on EOK koostöös Kultuuriministeeriumiga alustanud reformi SA Eesti Antidopingu ümber kujundamiseks asutuseks, mis tegeleks kogu spordi ausust ohustavate probleemidega. Antud reformi elluviimisel on lähtutud nii Soome kui ka Taani eeskujust. Nimelt Soomes ja Taanis on dopingut- ja kokkuleppemängude vastane võitlus ühendatud ning vastavaid tegevusi viib ellu üks asutus. Soomes spordieetika keskus vastutab lisaks pealtvaatajate mugavuse ja turvalisuse alaste küsimuste eest ning muude spordieetikat puudutavate teemade eest.

Käesoleva aasta septembris asutas EOK uue EADSE, mis saaks tegeleda kõikide spordiausust puudutavate valdkondadega. Pärast uue asutuse loomist algatati ühinemisprotsess Sihtasutus Eesti Antidoping ning EADSE vahel, tänu millele tagatakse Sihtasutuse Eesti Antidoping töö järjepidevus ning mis viiakse lõpuni 2019. aasta jooksul. Ühinemise järgne asutus hakkab kandma nime Eesti Antidoping ja Spordieetika Sihtasutus ja sihtasutuse põhikirjaline eesmärk on „edendada Eestis diskrimineerimisvaba, eetilist, ausat sporti, sh aidata kaasa: (a) dopingut kasutamise ennetamisele; (b) spordivõistlustega manipuleerimise ennetamisele; (c) diskrimineerimise, väärkohtlemise, ahistamise jm ennetamisele spordis; (d) spordivõistlustel osalejate turvalisuse tagamisele; (e) muude spordis esinevate spordi ausust ohustavate probleemide lahendamisele.“ Reformi toetamiseks otsustas Kultuuriministeerium tõsta Sihtasutusele Eesti Antidoping antavat tegevustoetust 65 000 eurolt 187 000 euroni, millele lisandub vastavalt 2018.a. vastuvõetud Hasartmängumaksu seaduse muudatusele 1,6% Kultuuriministeeriumile minevast Hasartmängumaksust, võitlemaks kokkuleppemängude vastu.

Vastavalt spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse Euroopa Nõukogu konventsioonile peab Eesti määrama spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitlemise kontaktpunkti ning arendama välja nii uurimisvõimekuse kui ka haridus- ja koolitustegevused. Seetõttu lisatakse käimasoleva spordiseaduse muutmise protsessis uus spordiseaduse säte, mis lubaks kultuuriministril anda spordivõistlustega manipuleerimise vastase kontaktpunkti ülesanded halduslepingu alusel EADSE'le.

Viimased dopingujuhtumid maailmas on tõestanud, et dopingut vastasesse võitlusesse tuleb aina enam kaasata nn „jõustruktuure“, sh Politsei- ja Piirivalveametit, Maksu- ja Tolliametit ning teisi õiguskaitseorganeid. Selleks otsustas Kultuuriminister kokku kutsuda töörühma EOK, Sihtasutus Eesti Antidoping, Kultuuriministeeriumi ja Justiitsministeeriumi ametnikest muutmaks karistusseadustikku. Praeguses karistusseadustikus välja toodud karistused ja spordivaldkonna enda karistusmeetmed ei ole olnud piisavad. Töörühm otsustas ühiselt, et dopingut kasutamist ei peaks eraldi kriminaliseerima, sest dopinguga vahelejäädavad saavad oma karistused kätte niikuinii. Küll aga leiti ühiselt, et dopingut tarvitamisele kaasaaitajaid (nt

kasutamisele õhutajad, vahendajad jne) puudutavaid seadussätteid tuleb karmistada, sh jälitustegevuse õigusega, et võidelda erinevate dopinguvõrgustike ja nende tekkimise vastu. Samuti otsustati täpsustada dopingu mõistet.

Spordiaususe valdkonnas kiitis Vabariigi Valitsus 15. augustil heaks jalgpallivõistlustel ja teistel spordiüritustel turvalisuse, julgeoleku ja teenindamise lõimitud lähenemisviisi käsitlev Euroopa Nõukogu konventsiooni, mis ajakohastab 1985. aasta jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrarikkumisi käsitleva Euroopa konventsiooni, mille Riigikogu denonsseeris 13. juunil 2019. Uue konventsiooni eesmärk on võtta kasutusele ühine, mitut asutust hõlmav lähenemisviis ning luua partnerlusi kõigi asutuste ja sidusrühmade vahel. Turvalisuse sammas peaks tagama ennekõike infrastruktuuri (staadionide) turvalisuse, julgeolek sammas peaks aitama vältida huligaansusi (koostöö politseiga, kes tagab julgeoleku, teeb riskihindamisi, määrab karistusi avaliku korra rikkumise eest) ning teeninduse all soovitakse tagada ligipääs ja hea teenindus kõigile spordivõistluste osalejatele (nt lastega pered, puudega inimesed jne), selged ja hästi nähtavad märgistused, tualettruumide kättesaadavus, viisakas kohtlemine kogu ürituse jooksul.

KOKKUVÕTTEKS

- Käesoleva aasta septembris asutas Eesti Olümpiakomitee uue Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuse (EADSE), mis pärast Sihtasutus Eesti Antidopinguga liitumist hakkab lisaks dopinguvastasele võitlusele tegelema ka kokkuleppemängude vastase võitluse ja muude spordiausust puudutavate valdkondadega.
- Pärast 2019. aasta alguse Seefieldi dopinguskandaali kogunes kultuuriministri kutsel laiapõhjaline töörühm, kes otsustas, et tuleb täiendada Eesti karistusseadustiku paragrahvi 195, et karmimalt karistada dopingukasutamisele kaasaaitajaid ning seeläbi paremini võidelda dopinguvõrgustike ja nende tekkimise vastu.
- Vabariigi Valitsus kiitis 15. augustil heaks jalgpallivõistlustel ja teistel spordiüritustel turvalisuse, julgeoleku ja teenindamise lõimitud lähenemisviisi käsitlev Euroopa Nõukogu konventsiooni, mis ajakohastab varasemat, 1985. aastal vastu võetud konventsiooni, ning mille peamine eesmärk on võtta kasutusele ühine, mitut asutust hõlmav lähenemisviis ning luua partnerlusi kõigi asutuste ja sidusrühmade vahel.

2.4 RAHVUSVAHELISTE SPORDISÜNDMUSTE TOETAMINE

Eestis toimub igal aastal sadu spordiüritusi, mis lisaks kohaliku elu rikastamisele ja meelelahutuse pakkumisele omavad mõju ka piirkonna majandusele. Eesti riik ja paljud kohalikud omavalitsused mõistavad aina enam spordiürituste majanduslikku tähtsust ning toetavad igati organisatooreid ürituste korraldamisel. Rahvusvaheliste võistluste korraldamist Eestis toetavad peamiselt riik, kohalikud omavalitsused, erasektor ja spordiorganisatsioonid ise. Teatud võistluste puhul kaasneb korraldajale ka rahvusvahelise alaliidu toetus, aga vahel tuleb rahvusvahelisele spordiorganisatsioonile tasuta korraldusõiguse eest.

Rahvusvaheliste spordiürituste korraldamine tõstab toimumiskoha tuntust, soodustab turismi ja toob otsest kasu piirkonna ettevõtjatele. Näiteks Soomes toimuva autoralli maailmameistrivõistluste etapi otsene majanduslik mõju on 23 miljonit eurot ja kaudne 53 miljonit eurot ning pealtvaatajate arv kokku 230 000, kellest 40% on välismaalased. 2015. aastal toimus Lätis meeste korvpalli Euroopa meistrivõistluste alagrupi turniir, mille majanduslik mõju piirkonnale oli 32,8 miljonit eurot.

Valitsus kiitis 7.09.2017 toimunud valitsuskabineti nõupidamisel heaks Kultuuriministeeriumi ettepaneku luua Eestis toimuvate rahvusvaheliste olulist majanduslikku mõju omavate kultuuri- ja spordisündmuste toetamiseks täiendav taotlusvoor, mille rahastamiseks näeb valitsus alates 2018. aastast ette 2 miljonit eurot.

Taotlusvooru eesmärk on tuua Eestisse rahvusvahelisi kultuuri- ja spordisündmusi, millele välismaiste kaaskorraldajate, välismaiste toetajate toetuse arvelt tehtavatelt kuludelt, välisosalejate ning välisküllastajate tehtud kulud toovad riigile täiendava maksutulu laekumist ning elavdavad Eesti majandust. Taotlusvoor annab Eesti spordivaldkonna tegijatele võimaluse korraldada suursündmusi, mis seni on rahanappuse tõttu jäänud toimumata, või täiustada oma seniseid suurprojekte.

Taotlusvoorust eraldatava toetuse suurus on otseses seoses riigile laekuvate maksudega. Taotlusvoorust on võimalik taotleda toetust alates 65 000 eurost ning kuna tegemist on riigieelarvele positiivse mõjuga taotlusvooriga, siis maksimumpiiri ei ole eraldatavale toetusele kehtestatud. Taotlusvooru rakendab ning hindab Kultuuriministeeriumi komisjon, kuhu kuuluvad ka Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Rahandusministeeriumi esindajad. Oma eksperthinnangu annab ka Eesti Konjunktuuriinstituut.

2018. aastal on taotlusvoorust toetatud järgmisi sündmusi järgmiste summadega:

- Triatloni Euroopa meistrivõistlused Tartus – 130 000 eurot;
- Rally Estonia Lõuna-Eestis – 337 500 eurot;
- Ironman täispikk triatlon Tallinnas – 400 000 eurot;
- Curlingu Euroopa meistrivõistlused Tallinnas – 160 000 eurot;

2019. aastal on taotlusvoorust toetatud järgmisi sündmusi järgmiste summadega.

- Murdmaasuusatamise maailmakarika sarja etapp Otepääl – 66 000 eurot;
- Ironman täispikk triatlon 2019. aastal Tallinnas – 400 000 eurot;
- Maadluse juunioride maailmameistrivõistlused 2019. Tallinnas – 105 000 eurot

- Tallinna Maraton 2019. aastal Tallinnast – 360 000 eurot;
- Iluuisutamise juunioride maailmameistrivõitlused 2020. aastal Tallinnas – 105 000 eurot

2018. aastal toimunud nelja sündmuse majanduslike mõjude analüüsisist võib välja tuua järgmised tulemused:

- Riigipoolne toetus kokku oli 1 027 500 eurot
- Riigile laekus otseselt käibemaksu 1,3 miljonit eurot;
- Välisosalejad ja väliskülalised kulutasid Eestis kokku 8,6 miljonit eurot;
- Välisosalejaid ja väliskülalisi oli kokku ligikaudu 11 000;
- Välisosalejaid ja väliskülalisi veetsid Eestis enam kui 56 000 ööd.

Lisaks käibemaksule laekus osalejate ja nende kaaslaste tehtud kuludelt läbi teenust osutunud firmade ka tööjõumakse, mille summat on keeruline määrata ja esmase majandusliku mõju uuringu raames seda ei tehta. Maksutulule laekus ka ürituse korraldajalt ja ürituse korraldajale teenuseid osutanud firmadelt tööjõumaksudena.

Kuna 2019. aastal toimunud sündmuste majanduslike mõjude analüüsid ei ole käesoleva aruande koostamise ajaks veel valminud, siis on võimalik 2019. aasta sündmuste mõju tutvustada järgmise aasta aruandes.

Nimetatud spordiürituste majanduslik mõju regioonile on kindlasti suurem kui eelpool nimetatud esmane otsene majanduslik mõju. Maailmas viimase kolmekümne aasta vältel teostatud uuringud on näidanud, et esmase mõjuga kaasneb hulganisti järelmõjusid, mis jäävad kestma ka peale ürituse toimumist. Iga niisugune üritus suurendab toimumiskoha tuntust, turistide huvi Eesti vastu ja toob kaasa nii otsest majanduslikku mõju ettevõtjatele kui ka kaudset mõju nii ettevõtetele endile kui ka kogu Eestile, mis toimib veel ka kaua aega peale üritust. Samuti propageerivad sellised suured üritused sporti ja sportlikku eluviisi, aga ka positiivset eneseületust ja usku isendasse.

Lisaks Eestisse saabuvatele välisriikide külalistele ja osalejatele ning riigile laekuvale maksutulule on rahvusvahelistel suursündmustel oluline mõju ka Eesti tutvustamisel erinevate meediakanalite kaudu. Näiteks 2018. aasta Rally Estoniat kajastati 90-s erinevas riigis ja info jõudis üle 20 miljoni inimeseni, Eestis toimunud curlingu Euroopa meistrivõitlused jõudsid Eurospordi vahendusel üle 10 miljoni televaatajani ning Otepääl 2019. aastal toimunud murdmaasuusatamise MK-d jälgis TV vahendusel üle 30 miljoni inimese

KOKKUVÕTTEKS

- Spordiorganisatsioonide tagasiside taotlusvoorule on olnud positiivne ning tõstnud nende motivatsiooni kandideerida rahvusvaheliste võistluste korraldusõigusele ning korraldada neid Eestis kõrgel tasemel.
- Toetusmeede on aidanud tuua Eestisse spordivõistlusi, mille korraldamine ei oleks enne olnud võimalik, suurendada Eesti tuntust maailmas ning kujundada riigi positiivset kuvandit.
- Toetusmeede on olnud positiivse mõjuga riigieelarvele. Võrreldes toetussummaga on otsene maksulaekumine olnud vähemalt 1,3 kordne.

2.5 SPORDISEADUSE MUUTMINE

Spordivaldkonda reguleerib Eestis spordiseadus, mis on jõustunud 01.01.2006. aastal. Vahepealsetel aastatel on oluliste teemadena spordiseadusesse lisandunud riikliku spordiandmekogu loomine, treenerite tööjõukulu toetuse menetlemine ja spordikohtunikele maksuvaba hüvitise maksmise võimalus. Samas on viimastel aastatel toimunud nii spordi valdkonnas kui ühiskonnas arenguid, mis andsid 2018. aasta kevadel Kultuuri-ministeeriumile tõuke koos valdkonnaga ette valmistada mitmeid põhimõttelisi spordiseaduse muudatusi, mis antakse Vabariigi Valitsusele ning Riigikogule menetlemiseks üle 2019 a sügisel. Teiste ministeeriumide ja spordivaldkonnaga kooskõlastatud kavandatavad muudatused käsitlevad järgmisi teemasid:

1. sportlasele stipendiumi ja toetuse määramise põhimõtted;
2. sporditulemuste andmebaas;
3. sporditulemuste avalikustamine;
4. spordivõistlustega manipuleerimise ja keelatud ainete vastu võitlemine.

Sportlasele stipendiumi ja toetuse määramise põhimõtted

Seaduse muutmise tulemusena luuakse eriregulatsioon sportlasestipendiumi ja sportlase-toetuse maksmiseks, et vältida vaidlusi ja stipendiumide maksmise kuritarvitamisi ning luua sportlaste tasustamisel stabiilsem olukord spordivaldkonnas. Eelnõu järgi seatakse sporditegevusega seotud stipendiumi maksmisele aastane piirmäär, milleks on kuni 12-kordse kuu töötasu alammäär ehk 2019. aastal kehtivast alampalgast lähtuvalt 6 480 eurot aastas. Kehtima jäävad praegusel hetkel tulumaksuseadusest tulenevad stipendiumi määramise eesmärgid ja põhimõtted. Sportlasel on võimalik saada stipendiumi mitmelt spordiorganisatsioonilt või spordikoolilt piirmäärä täitumiseni. Muudatus korrastab senist tulumaksuseaduses sätestatud stipendiumide maksmise korraldust, sest praktikas makstakse maksuvabasid stipendiume sportlastele ka juhul, kui tegemist on töösuhetega. Sellisel juhul ei maksta riiklikke makse ning sportlasel puuduvad ka sotsiaalsed garantiid.

Kuna stipendiumile piirmäärä sätestamine toob kaasa sportlastega töölepingu või muu võlaõigusliku lepingu sõlmimise, siis tehakse sportlastele mõned erisused ka praegu kehtivast töölepingu seadusest. Sportlasega võib tulenevalt spordi eripärast sõlmida tähtajalise töölepingu kuni viieks aastaks või sõlmida ja pikendada viie aasta jooksul järjestikuseid tähtajalisi töölepinguid korduvalt. Praegu kehtiv seadusandlus võimaldab sõlmida tähtajalise lepingu ainult kaks korda järjest ja pikendada ainult ühe korra viie aasta jooksul. Samuti lisatakse eelnõusse iseseisva otsustuspädevusega töötaja regulatsioon, mis võimaldab paindlikku lähenemist töötaja, ületunnitöö, öötöö, riigipühadel tehtava töö, töö tegemise aja piirangute, töökorralduse ja puhkeaja osas võrreldes kehtiva töölepingu seadusega.

Eelnõuga luuakse sportlastele uus toetuse liik, mille nimeks on sportlasetoetus. Spordi andmekogusse kantud spordiorganisatsioon või spordikool võib sportlasele lepingu

kehtivuse ajal maksta sportlasetoetust kuni kahekordse kuu töötasu alammäära ulatuses kalendrikuus, kui on täidetud kõik alljärgnevad tingimused:

1. sportlasele makstakse lepingu alusel iga kuu tasu vähemalt kuu töötasu alammäära ulatuses;
2. sportlasel on spordialaliidu väljastatud sportlase litsents ja litsentsitud sportlane on kantud spordi andmekogusse;
3. sportlane osaleb spordialaliidu võistlussüsteemis või kuulub Eesti koondisesse.

Kui sportlasega on sõlmitud leping, siis stipendiumi lepingu kehtivuse ajal sportlasele määrata ega maksta ei tohi. Kui kalendriaastas on makstud stipendiumi ja sportlasega sõlmitakse leping, siis sellisel juhul ei tohi sportlasestipendiumi ja sportlasetoetuse summa kalendriaastas kokku ületada 24-kordset kuu töötasu alammäära ehk 2019. aasta alampalka arvesse võttes 12 960 eurot.

Sporditulemuste andmebaas

Seaduse muutmise tulemusena lisatakse Eesti spordiregistri koosseisu sporditulemuste alamandmekogu, milles töödeldakse Eesti ja rahvusvahelistel tiitlivõistlustel saavutatud sporditulemuste andmeid Eesti spordi arengu toetamise, analüüsimise ja spordiajaloo jäädvustamise eesmärgil.

Sport on valdkond, mis väljendub võistlustel osaleja saavutatud tulemuse ja kohana. Võistluste võitja tulemus ilma nimeta, võitja nimi ilma tulemuseta või võistlustel saavutatud koht ilma nime ja tulemuseta võistlusprotokollis, uudises või sportlaste saavutuste analüüsis ei võimalda edastada infot saavutatud tulemusest täisväärtuslikult ja usaldusväärselt. Sport on ala, kus tulemusi võrreldakse ja varasemaid tulemusi ületada püütakse. Sel põhjusel on ka oluline, et oleks riiklik andmebaas sporditulemuste osas.

Sporditulemuste avalikustamine

Spordiseadusesse lisatakse säte, mille kohaselt võib spordi eripära arvestades sporditulemusi töödelda (koguda, süstematiseerida, analüüsida, avaldada) ilma andmesubjekti nõusolekuta. Samas ei või seda teha kõik organisatsioonid, vaid ainult seaduse eelnõus loetletud organisatsioonid ning seda üksnes spordi arendamiseks ja toetamiseks ning spordiajaloo jäädvustamiseks. Samuti sätestatakse piiranguna, et avalikustada võib üksnes tulemusi, mis on saavutatud spordialaliidu, maakonna spordiliidu või spordiühenduse veebilehel avalikustatud võistluskalendris kajastatud võistlusel.

Sporditulemused peaksid olema usaldusväärsed, avalikud ja kättesaadavad sõltumata ajast ja osaleja soovist. Sport on oma olemuselt avalikkusele suunatud, omab olulist ühiskondlikku huvi ja mõju ning seda toetab avalik sektor. Seetõttu on spordiorganisatsioonid huvitatud laialt kättesaadavast infost ja sportlaste tulemuste esitlemisest avalikkusele. Juhul, kui sporditulemuste kasutamiseks ja avaldamiseks peaks küsima sportlaselt alati luba, kahjustaks see sporti kui sotsiaalset nähtust. Lisades spordiseadusesse sätte, mille järgi võib sporditulemusi töödelda, lihtsustab see spordialaliitude, spordiorganisatsioonide, treenerite ja meedia tegevust.

Spordivõistlustega manipuleerimise ja keelatud ainete vastu võitlemine

18. septembril 2014. aastal võttis Euroopa Nõukogu vastu spordivõistlustega manipuleerimise vastase Euroopa Nõukogu konventsiooni, mille Eesti allkirjastas 19. septembril 2016. Konventsiooni eesmärk on võidelda spordivõistlustega manipuleerimise vastu, et kaitsta spordi ausust ja spordieetikat kooskõlas spordi autonoomia põhimõttega, ja tõhustada rahvusvahelist koostööd selles valdkonnas.

Konventsiooni rakendamiseks tuleb moodustada kontaktpunkt, mis on paljude rahvusvaheliste ekspertide arvates üks peamisi konventsiooni loodavaid mehhanisme spordivõistlustega manipuleerimise vastaseks võitlemiseks. Kontaktpunkt:

1. toimib teabejagamise keskusena, kogudes ja edastades asjaomastele organisatsioonidele ning asutustele teavet, mis on seotud spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitlusega;
2. koordineerib spordivõistlustega manipuleerimise vastast võitlust;
3. võtab vastu, koondab ja analüüsib teavet tavatute ja kahtlaste kihlvedude kohta, mis on sõlmitud konventsiooniosalise territooriumil toimuvate spordivõistluste suhtes, ning vajaduse korral edastab hoiatusi;
4. edastab teavet seaduse või selles konventsioonis osutatud spordiregulatsioonide võimalike rikkumiste kohta riigiasutustele või spordiorganisatsioonidele ja/või spordikihlvedude korraldajatele;
5. teeb koostööd kõigi organisatsioonide ja asjaomaste asutustega riigisisel ja rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas teiste riikide riiklike kontaktpunktidega.

Seaduse muudatusega luuakse riiklik spordivõistlustega manipuleerimise vastu võitlemise kontaktpunkt ning õiguslik alus kontaktpunkti ülesannete üleandmiseks eraõiguslikule juriidilisele isikule. Kontaktpunkti ülesanded on otstarbekas delegeerida spordivaldkonna organisatsioonile, sest see tagab sõltumatuse ning parema koostöö teiste spordiorganisatsioonidega. Kontaktpunkti tegevusi ei peaks ellu viima Kultuuriministeerium, sest ministeeriumi ülesanne oleks ennekõike spordipoliitika kujundamine, mitte spordispetsiifiliste probleemide lahendamine. Spordivaldkonna spetsiifiliste ülesannete delegeerimine spordiorganisatsioonidele on tavaline praktika ka teistes riikides. Kultuuriministeeriumi hinnangul sobib antud ülesandeid täitma EOK poolt asutatud Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA, mille eesmärgiks on edendada Eestis diskrimineerimisvaba, eetilist, ausat sporti, sh aidata kaasa (a) dopingu kasutamise ennetamisele; (b) spordivõistlustega manipuleerimise ennetamisele; (c) diskrimineerimise, väärkohtlemise, ahistamise jm ennetamisele; (d) spordivõistlustel osalejate turvalisuse tagamisele; (e) muude spordis esinevate spordi ausust ohustavate probleemide lahendamisele.

Koostöös Justiitsministeeriumiga soovitakse muuta dopinguainetes kasutamisele kallutamise ja omamise eest karistamist kriminaalkorras. Selleks muudetakse karistusseadustikku § 195, mille kohaselt karistatakse ravimi väljakirjutamise eest kasutamiseks dopinguna spordis, samuti ravimi dopinguna kasutamisele kallutamise eest või ravimi dopinguna manustamiseks üleandmise eest. Täiendatud sätte kohaselt karistatakse spordis dopingu kasutamise vastase rahvusvahelise konventsiooni kohaselt dopinguna käsitatava aine või meetodi

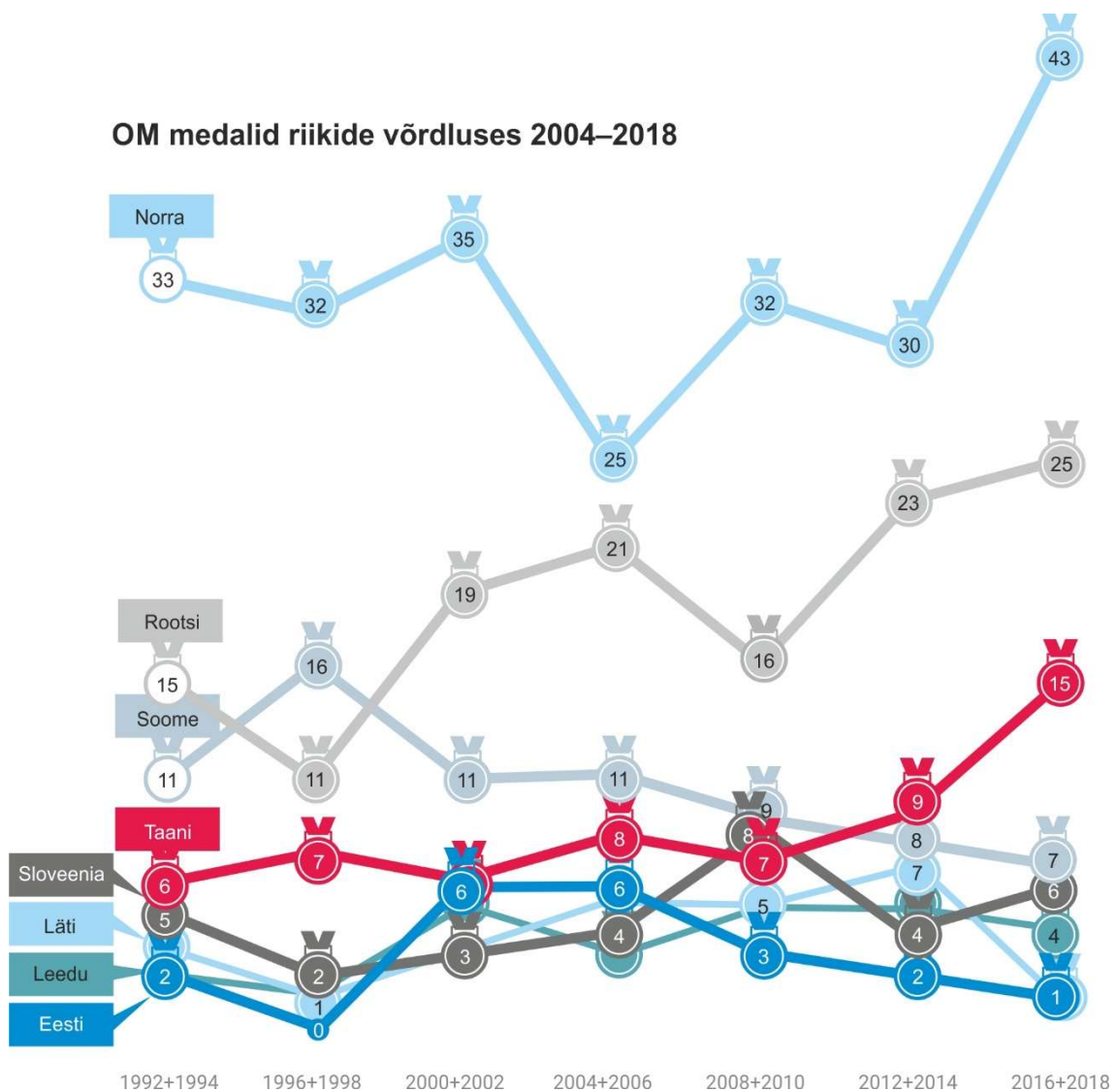
määramise, kasutamisele kallutamise või sellise aine üleandmise või aine või meetodi kasutamisel abistamise eest, samuti dopinguna kasutamise eesmärgil dopinguna käsitatava aine toimetamise eest üle riigipiiri või selle tootmise, valmistamise, turustamise, vahendamise või edasiandmise eesmärgil valdamise eest, rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega. Praegu on karistuseks rahaline karistus või kuni üheaastane vangistus. Sama teo eest, kui see on toime pandud korduvalt või noorema kui kaheksateistaastase isiku suhtes või grupi poolt või suure varalise kasu saamise eesmärgil karistatakse seaduse jõustumisel rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega. Praegu karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

KOKKUVÕTTEKS

- **Seadusega sätestatakse sportlasele makstavale stipendiumile piirmäär ning sportlasele luuakse uus toetuse liik, milleks on sportlasetoetus.**
- **Sporditulemuste avalikustamine muutub võistluste korraldajate jaoks lihtsamaks**
- **Riiklik spordivõistlustega manipuleerimise kontaktpunkt on tulevikus abiks kõigile spordis osalevatele isikutele ja spordiorganisatsioonidele spordi aususe eest võitlemisel**
- **Keelatud ainete kasutamisele kallutamine ja omamine on tulevikus kriminaalkorras karistatavad.**

2.6 TEAM ESTONIA

Team Estonia on Eesti tippporti edendav projekt, mille eesmärk on läbi sportlaste toetamise ja neile igakülgse ettevalmistuse tagamise olümpiamängudel ja teistel rahvusvahelistel tiitlivõistlustel medalite võitmine. Edu suurvõistlustel hoiab Eesti spordi maailmakaardil, toob Eesti riigile tuntuks ning avaldab positiivset mõju meie elanikkonna sportimisele. Eestlased on naasnud viimaselt kahelt taliolümpialt medalita ning viimasel kolmel suveolümpial on kokku võidetud ainult 5 medalit. Aeg on meie spordis teha struktuurseid muudatusi.

Taasiseseisvunud Eesti sportlased on osalenud olümpiamängudel 1992-st aastast. Barcelonas saavutatud edu saab panna teise riigikorra ajal loodud tingimuste arvele. Järgnevad OM-d Eestile edu ei toonud ning kindlasti oli üks põhjus korrapäraste toetuste puudumine ja kaootiline rahastamine.

Pärast Atlanta OM-i rakendusi OM-ettevalmistuse sihttoetuste süsteem vastavalt tollaegsete võimaluste kohaselt. Kindel kord ja stabiilne rahastamine löid eeldused eduks, mida kinnitavad aastatel 2000–2012 võidetud olümpiamedalid.

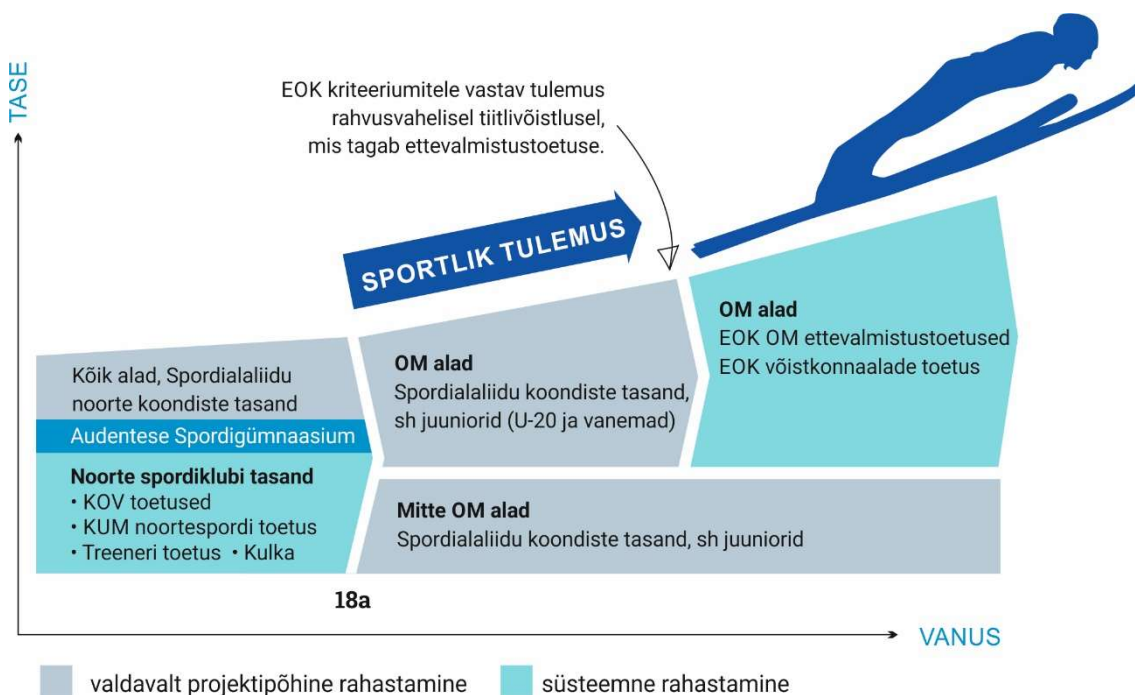
Paljudes riikides toetatakse OM edu nimel tippporti aina läbimõeldumalt ja suuremate summadega. See kvaliteedinihe, mis tehti Eestis 1997. aastal, ei taga 20 aastat hiljem enam edu rahvusvahelises konkurents. Meile suuruselt sarnaste riikide, nagu Taani ja Sloveenia, kogemus on näidanud, et tipp-sportlaste koondamine ühise katussüsteemi alla, mis tagab tiimi kuuluvatele sportlastele kõik vajalikud tingimused, on edukas.

Team Estonia ehk Eesti tippspordi arendamise ja sihtotstarbelise toetamise eesmärgid:

1. Võita medaleid olümpiamängudelt ning olla edukad rahvusvahelisel areenil;
2. Tõsta läbi tippspordi saavutuste Eesti tuntust;
3. Olla rahvusvahelisel tasemel tulemuslikult ja väärikalt esindatud, avaldades laiemalt positiivset mõju elanikkonna sportimisele ja liikumisaktiivsusele.

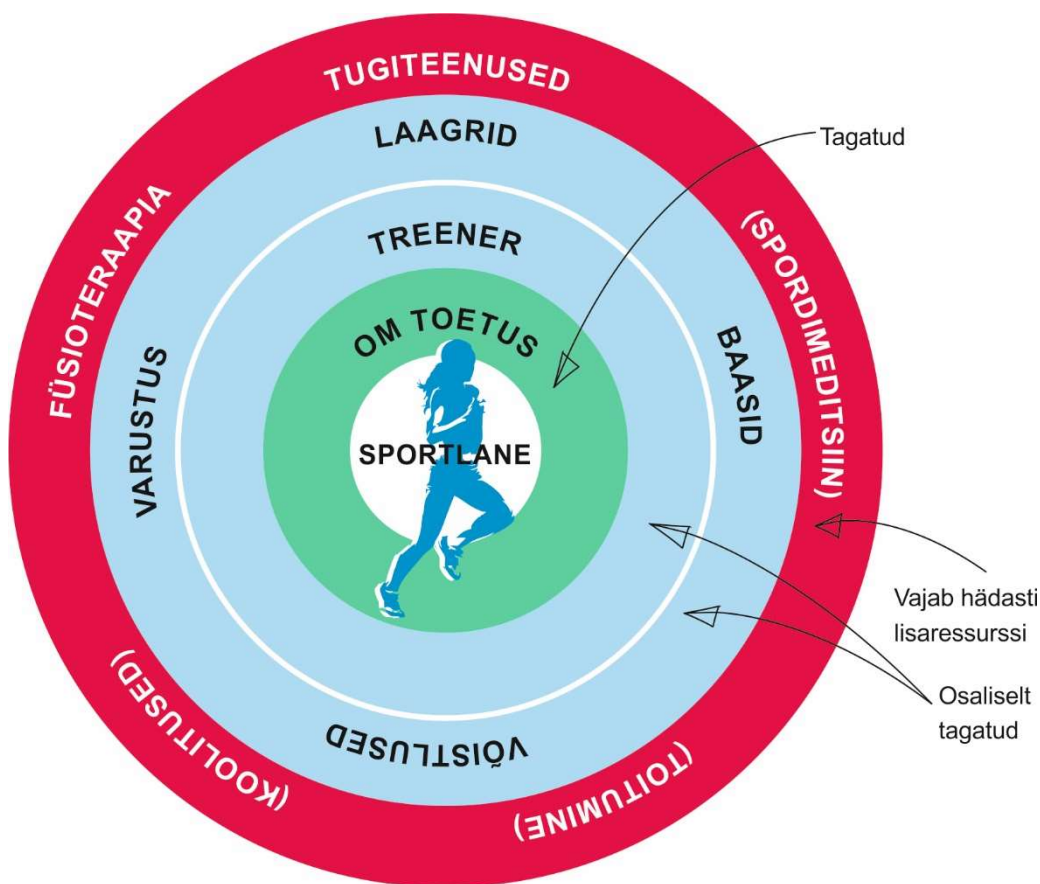
Praegust Eesti spordi riiklikku rahastamist iseloomustab allolev joonis, millelt on näha, et sporditegevus kuni gümnaasiumi lõpuni on võrdlemisi hästi ja süsteemselt toetatud. Pärast gümnaasiumi lõppu ehk alates 19-aastastele andekatele sportlastele süsteemsed riiklikud

rahastamise allikad puuduvad. Sportlikku edu proovitakse saavutada projektipõhiselt, erasponsorite ja lastevanemate toel. Alles edu saavutamisel olümpiaalal on sportlasel võimalik saada EOK OM ettevalmistuse toetust, mis on järgmine süsteemne rahastamise allikas pärast gümnaasiumi. See tähendab, et Eesti spordi riiklikus rahastamises haigutab erinevate noortesporti toetuste ja EOK OM ettevalmistuse toetuse ehk juba tiitlivõistlustel edu saavutanud sportlaste toetamise vahel tühimik. Team Estonia rakendamisel tekiks kolme toetusmehhanismi vahelise sünergia näol peatselt positiivseid tulemusi andev tervik.

Lisaks noortele on kitsaskohti ka täiskasvanute ja tipp sportlaste hulgas. Lisarahastust vajavad alljärgnevad valdkonnad:

1. **Taustajõudude ja tugiteenuste** (enamasti spordimeditsiin ja füsioteraapia) **kaasamine** ja ka kättesaadavus nii ettevalmistavas faasis kui ka tiitlivõistlustel.
2. **Tiitlivõistluste-eelsed treeninglaagrid**, mida ei ole võimalik piisavas mahus läbi viia ja millest tulenevalt jääb ettevalmistus tihtipeale puudulikuks.
3. **Treeneri igapäevane kaasamine** nii ettevalmistavas faasis kui ka tiitlivõistlustel ning treenerite piisav tasustus.

Team Estonia käivitamine 2019

Team Estonia käivitamine 2019. aastal on näidanud, et riigi eelarvestrateegia 2019-2022 koostamise käigus kokkulepitud summad ei ole saavutusspordi edendamiseks piisavad. Praeguste toetussummade juures ei suuda spordiorganisatsioonid tagada sportlastele piisavat ettevalmistust, taustapersonali ega kõigi sportlaste tiitlivõistlustele lähetamist. Kultuuriministeerium on teinud ettepanekud suurendada riigi toetust Team Estonia projektile 2020. aastal 3 miljoni euroni, 2021. aastal 6 miljoni euroni ning 2022. aastal 8 miljoni euroni. Vabariigi Valitsus on Kultuuriministeeriumi ettepaneku 2020. aasta eelarve koostamisel heaks kiitnud ning 2020. aastal on riigi toetus Team Estoniale 3 miljonit eurot.

Team Estonia käivitus 2019. aastast ning miljoni euro suurune rahastus esimesel aastal toonud juba esimesed tulemused. Nii Euroopa Mängudelt kui ka Euroopa noorte olümpiafestivalilt võidetud 5 medalit on otseses seoses Team Estonia esimese aasta rahastusega, millega lisaks saavutusspordi toetamisele suurendati olümpiaettevalmistuse C-kategooria ja noorte toetust ning hakati toetust maksma ka noorte treeneritele.

Team Estonia üks suuremaid eesmärke on olemasoleva tippspordi süsteemi juurde luua kõrgetasemeline ja jätkusuutlik spordi- ja tugiteenuste süsteem, läbi mille vähendatakse sportimisega kaasnevaid riske ning mis kätkeb endas paremini korraldatud koostööd nii sportlaste, treenerite kui ka tugiteenuste pakkujatega. Mida kõrgema tasemega on sportlane, seda individuaalsemalt talle lähenetakse ning seda suurem on ka vajaduspõhine sihtotsustabeline rahastus.

Selleks, et toetada Eesti järelkasvu, laieneb Team Estonia toetussüsteem lisaks juba tipptulemuse teinud sportlastele ka lootustandvatele sportlastele ning noorsportlastele. Team Estonia on terviksüsteem, mis aitab jõuda sportlasel paremini tipptulemuseni.

Võrdlus teiste väikeriikidega

Spordis on Euroopa väikeriikidest üks edukamaid 2 miljonilise rahvaarvuga Sloveenia, kus 2014. aastal oli avaliku sektori toetus spordile 155 miljonit eurot, mis on ligi kaks korda enam kui Eestis 2016. aastal (86,4 miljonit eurot). Riigi osa sellest oli Sloveenias 46,5 miljonit eurot ning Eestis 26,7 miljonit eurot. Rahvuskoondistega seotud eraldisi oli Sloveenias 12,4 miljonit eurot Eesti 4,8 miljoni euro vastu. Sloveenia sporti panustamine on ära tasunud. Lisaks edule üksikaladel on Sloveenia 2017. aasta meeste korvpalli Euroopa meister ning 2015. aastal võidelnud välja võrkpalli EM-il hõbeda.

Teine hea näide on Taani, kes on tippspordi riigi tasandil süsteemselt arendanud alates 1985. aastast ning seda läbi eraldi loodud organisatsiooni – Team Denmark. Sinna kuulub ligikaudu 1000 sportlast, kellest valdav osa on täiskasvanud. Team Denmarki aastane eelarve on ligikaudu 19 miljonit eurot ning selle eesmärk on tagada sportlastele kõikvõimalikud spordi- ja tugiteenused. Tiimi peamiseks tuluaallikaks on rahvuslik loterii ja eraldised rahvuslikult olümpiakomiteelt.

KOKKUVÕTTEKS

- **Team Estonia näol tekib jätkusuutlik tippspordi toetamise süsteem, mis on keskselt koordineeritud, pakub kvaliteetseid tugiteenuseid ja piisavalt rahastust kõrgetasemeliste tulemuste saavutamiseks rahvusvahelises tippkonkurentsis.**
- **Tippsport on ühiskonnas rohkem hinnatud, avaldades laiemalt positiivset mõju elanikkonna sportimisele ja liikumisaktiivsusele. Noorsportlastel on enam kindlust valida tippsportlase tee.**
- **Läbi olümpiamängude medalite ning heade tulemustele teistel rahvusvahelistel tiitlivõistlustel tõuseb Eesti riigi tuntus ja hea maine.**

3. VAADE TULEVIKKU

Riik on viimastel aastatel teinud mitmeid olulisi poliitilisi otsuseid spordivaldkonna arendamiseks. Eesti rahva tervise ja Eesti spordi konkurentsivõime tagamiseks on vaja aga jätkata spordivaldkonna toetamist ning spordiorganisatsioonidele ja spordis osalevatele inimestele soodsa keskkonna loomist.

Kõik algab lastest

Eesti laste liikumisaktiivsus on murettekitavalt madal. Kuigi laste ja noorte harrastajate arv on järjepidevalt tõusnud, ütlevad uuringud, et vaid 24% lastest ja noortest on piisavalt kehaliselt aktiivsed. Spordivaldkond üksinda ei suuda kasvavat kehalise inaktiivsuse probleemi lahendada. Lähiaastatel on vaja leida efektiivsed viisid valdkondade vaheliseks koostööks eeskätt sotsiaal- ja haridusvaldkonnaga, kuid kindlasti ka läbi avaliku ruumi liikumist soodustavamaks kujundamise kaudu. See on üks võtmetegur ka kõikide teiste vanuse- ja sihtgruppide kehalise aktiivsuse taseme tõstmiseks.

Samuti on oluline toetada Liikuma Kutsuva Kooli projekti laiendamist kõikidesse Eesti koolidesse. Nii aitame tõsta noorte kehalist aktiivsust koolipäeva vältel ja seeläbi parandada nende õpitulemusi ning ennetada ülekaalulisusest tingitud tervisemuresid. Toetava keskkonna kõrval annab 2019. aasta septembrist kooliprogrammis jõustunud liikumisõpetus kõikidele õpilastele baasoskused ja –teadmised, et edasises elus meelepärasel viisil liikuda ja sportida.

Laste ja noorte sporditegevus klubides ja spordikoolides treenerite juhendamisel aitab samaaegselt kaasa nii üldisele liikumisharrastuse kasvule kui ka saavutusspordi arengule. Üle poole lastest osalevad regulaarselt treeningutel, kuid rahvuskoondise tasemele jõuab neist vaid mõni protsent. Kõik ülejäänud saavad lisaks spordipisikule kaasa ridamisi elu vajalikke oskusi – meeskonnatöö, distsipliin, planeerimine, oskus võita ja kaotada ning pidada lugu spordiväärtustest. Vaieldamatult suurimat rolli etendab selles protsessis treener. Selle töö väärtustamiseks on riik võtnud eesmärgiks treenerite palgad viia Eesti keskmise palga tasemele. Eesmärgi saavutamiseks on vaja järgnevatel aastatel suurendada treenerite tööjõukulu toetuseks riigieelarvesse ette nähtud vahendite mahtu.

Harrastus vajab keskkonda

Liikumisharrastuse edendamiseks käivitus 2019. aastal taas regionaalsete tervise-spordikeskuste toetamise programm, mille eesmärk on parandada teenuste kvaliteeti ja liikumistingimusi vähemalt ühes tervisespordikeskuses igas maakonnas. Lumetootmise võimekuse tagamine nendes keskustes aitab ka lumevaesematel talvedel tegeleda talialadega ja viia läbi sellealast õppetegevust lastele nii kooliprogrammi kui ka huvitegevuse raames. Oluline on järgnevatel aastatel programmiga jätkata.

Selle kõrval on väga oluline pöörata tähelepanu sellele, et avaliku ruumi planeerimisel peetaks oluliseks igapäevast liikumist soodustavaid lahendusi. Olgu selleks siis asumite sisesed spordiplatsid, mänguväljakud, jooksurajad, väljõusaalid, terviklikult planeeritud rattateede võrgustik või rattaparklad ühistranspordi sõlmedes ja koolides.

Selleks, et erinevatel organisatsioonidel oleks võimalik korraldada liikumisharrastuse ja –aktiivsuse tõstmisele suunatud üritusi suuremas mahus ning kvaliteetsemalt, on vajalik suurendada vastava suunitlusega toetusi. Kultuuriministeerium on spordireformi jätkuna välja pakkunud Eesti Kultuurkapital ümberkujundamise ainult liikumisharrastuse toetajaks. Selleks on vaja suurendada spordivaldkonna eelarvet täiendavalt 750 000 euro võrra, sest just nii palju on viimastel aastatel Eesti Kultuurkapital eraldanud toetusi saavutusspordi suunitlusega projektidele, mis oma iseloomult ei ole projektipõhised, vaid vajavad pikemat ja süsteemsemat vaadet ning peaksid jõudma spordialaliitudeni EOK kaudu tegevustoetuseks. See aitaks saavutada ka spordireformi peamised eesmärgid - bürokraatia vähendamine spordiorganisatsioonide jaoks ning samade projektide toeltrahastamise lõpetamine.

Eesti tipud maailma tippu

Iga riik vajab edulugusid, kangelasi, eeskujusid. Maailma paremiku tõusnud Eesti sportlased on läbi aegade seda rolli edukalt täitnud. Selleks, et suudaksime jätkuvalt püsida rahvusvahelises konkurentsisis on vajalik meie tippspordisüsteemi kaasajastada ning suurendada järk-järgult Team Estonia projekti toetamist 2023. aastaks 8 miljoni euroni.

Eestlased on korduvalt rahvusvaheliste suurürituste korraldajatena end tõestanud. On oluline jätkata Eestis toimuvate rahvusvaheliste võistluste korraldamise toetamist, et tõsta Eesti tuntust maailmas, pakkuda meie sportlastele võimalusi võistelda kodupubliku ees ja tuua Eestisse järjest enam kõrgetasemelisi rahvusvahelisi võistlusi, mis annavad olulise panuse ka riigi majandusse ning liikumisharrastuse edendamisse. Kultuuriministeeriumi poolt 2018. aastal ellu kutsutud rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetusmeede on andnud tuule tiibadesse mitmetele uutele spordi suursündmusele ning riigi täiendav maksutulu on võrreldes toetustega olnud vähemalt 1,3 kordne.

Seadused soodustagu sporti

Lisaks rahalistele toetustele on riigi ülesanne luua ka kõigile üheselt mõistetav ning sporditegevust soodustav õigusruum. Selleks, et saavutusspordi rahastamine oleks aus ja läbipaistev ning kohtleks kõiki erineva iseloomuga spordialasid võrdselt, on vaja korrastada sportlaste tasustamist reguleerivat õigusruumi. Kultuuriministeerium on koostöös spordiorganisatsioonidega ning teiste ministeeriumidega välja töötanud spordiseaduse muutmise eelnõu, mis muude teemade hulgas korrastab ka sportlasele stipendiumi määramist ning lepingute sõlmimist. Eelnõuga seatakse stipendiumile aasta piirmäär ning luuakse uus toetuse liik, milleks on sportlasetoetus. Eelnõu läbis 2019. aasta sügisel kooskõlastusringi ministeeriumides ning seaduse menetlemine jätkub Riigikogus 2019. aasta viimastel kuudel.

Selleks, et tagada kõigile spordist osa saajatele spordis positiivne õhkkond tuleb jätkata spordi aususe ja turvalisuse tagamist. Ennekõike tähendab see suuremat rahvusvahelist koostööd kokkuleppemängude ja dopinguvastase võitluses ning suuremat siseriikliku koostööd erinevate valdkondade vahel alates õiguskaitseorganitest ja lastekaitse liidust kuni spordiklubide ja väiksemate MTÜdeni välja. Nii saame võidelda kokkuleppemängude ja dopinguga ning tagame spordi turvalisuse.